

ปฏิรูปการศึกษา เพื่ออนาคตประเทศไทย มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน

นโยบายด้านการศึกษาของนายกรัฐมนตรี
(พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา)

“อนาคตของชาติอยู่ที่การศึกษา ผมคิดว่าคนทั้งประเทศ
เข้าใจ แต่จะทำอะไรที่จะดูทั้งระบบ ตั้งแต่เล็กจนโตให้ต่อเนื่องกัน
ทั้งการศึกษาพื้นฐาน การศึกษาต่อ สร้างอาชีพ รายได้ ทุกหน่วยงาน
ทุกกระทรวง ทบวง กรม คงต้องช่วย กระทรวงศึกษาธิการผลิต
กำลังคนออกมาแล้วจะอย่างไร จะรับเขาไปทำงานอย่างไร
ต้องมีความร่วมมือระหว่างกัน ”

พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา
นายกรัฐมนตรี

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
Office of the Education Council

กระทรวงศึกษาธิการ
Ministry of Education

พิมพ์ครั้งที่ ๒

ปฏิรูปการศึกษาเพื่ออนาคตประเทศไทย
มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน

นโยบายด้านการศึกษาของนายกรัฐมนตรี
(พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา)

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

คำชี้แจง

“ปฏิรูปการศึกษาเพื่ออนาคตประเทศไทยมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน นโยบายด้านการศึกษาของนายกรัฐมนตรี (พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา)” เป็นหนังสือด้านการศึกษาของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ที่จัดพิมพ์เผยแพร่ให้แก่หน่วยงานทางการศึกษา และที่เกี่ยวข้อง รวมถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทางการศึกษาและประชาชนทั่วไป ได้นำไปใช้ประโยชน์ในการประยุกต์ต่อยอด และสร้างแนวทางพัฒนาการศึกษาทั้งในระดับพื้นที่และระดับประเทศ โดยสาระสำคัญของหนังสือได้มาจากการสังเคราะห์ ข้อมูลจากรายการ “คืนความสุขให้คนในชาติ” ซึ่งเปรียบเสมือนรายการนายกรัฐมนตรีพบประชาชน ซึ่งออกอากาศทางโทรทัศน์รวมการเฉพาะกิจแห่งประเทศไทย ทุกคืนวันศุกร์ เวลาประมาณ ๒๐.๑๕ น. รวบรวมและสังเคราะห์ข้อมูลตั้งแต่วันที่ ๖ มิถุนายน ๒๕๕๗ ถึงวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๕๘ เป็นการสะท้อนมุมมองของนายกรัฐมนตรีถึงปัญหาการศึกษาในมิติต่างๆ ทั้งในด้านคุณภาพ มาตรฐานและประสิทธิภาพการจัดการศึกษา ตลอดจนปัญหาสำคัญที่ชี้ชัดว่าประเทศไทยยังมีความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา พร้อมทั้งได้เสนอแนะวิธีการแก้ปัญหาการศึกษา และนโยบายด้านการศึกษาที่มีความเชื่อมโยงและส่งผลดีต่อการพัฒนาประเทศด้านต่างๆ อันนำไปสู่การพัฒนาการศึกษา ๘ ประเด็นหลัก คือ ๑) พัฒนาคุณภาพผู้เรียนและส่งเสริมการเรียนรู้ ๒) ลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา และยกระดับ

มาตรฐานการศึกษา ๓) ขับเคลื่อนปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบ ๔) พัฒนาครู ๕) ผลิตและพัฒนากำลังคนเพื่อรองรับการพัฒนาประเทศ ๖) เตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ๗) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษา และส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต และ ๘) ส่งเสริมระบบธรรมาภิบาลในวงการการศึกษา

หลังจากเผยแพร่หนังสือเล่มนี้ไปสู่กลุ่มเป้าหมายต่างๆ มีผลตอบรับกลับมายังสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาโดยสรุปว่าเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อหน่วยงานทางการศึกษาและที่เกี่ยวข้องทางการศึกษา มีสถาบันการศึกษาอีกหลายแห่งที่มีความสนใจและต้องการหนังสือ ได้ขอความอนุเคราะห์ทำยังสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาเพื่อขอรับหนังสือสำหรับนำไปใช้ประโยชน์ในการวางแผนการศึกษาและการจัดการเรียนการสอน เพื่อเพิ่มศักยภาพและขีดความสามารถให้แก่ผู้เรียน ที่สำคัญมีความเห็นว่าเป็นองค์ความรู้ด้านการศึกษาที่ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาจำเป็นต้องการนำไปใช้ในการพัฒนาการศึกษาไทย

เหตุนี้ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาจึงได้จัดพิมพ์เพิ่มเติมเป็นครั้งที่ ๒ และสังเคราะห์ข้อมูล จากรายการ “คืนความสุขให้คนในชาติ” เพิ่มเติมต่อเนื่องไปจนถึงเดือนธันวาคม ๒๕๕๘ โดยสรุปประเด็นสำคัญ จากมุมมองของนายกรัฐมนตรีที่มีต่อการพัฒนาการศึกษาและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ หลายประเด็นคือ

ประเด็นแรก ข้อเสนอแนะด้านการศึกษา (๑) ต้องระบุปัญหาการศึกษาในปัจจุบันและจัดลำดับความสำคัญของปัญหาให้ชัดเจน

และผู้ที่มีความเกี่ยวข้องต้องแสวงหาจุดร่วมของวิธีการแก้ปัญหา และบูรณาการร่วมกันให้ได้ (๒) ระบบการศึกษาต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตั้งแต่เด็กเล็กโดยเฉพาะช่วง ๓ ขวบแรก ที่สมองพัฒนาเต็มที่ และพัฒนาอย่างเป็นองค์รวมทุกมิติทั้งด้านกาย จิต สังคม และปัญญา ใช้ทฤษฎีการศึกษา 4H (Head Heart Hand Health) ให้เหมาะกับช่วงวัย ส่งเสริมให้ “เด็กสมองดี มีคุณธรรม มีทักษะ และมีสุขภาพแข็งแรง” เป็นปัจจัยสำคัญต่อการดำรงชีวิตประจำวันและการใช้ชีวิตในการทำงาน จึงต้องคิดหาวิธีการให้เด็กไทยมีสุขภาพร่างกายแข็งแรง ไม่เครียด ไม่ถูกกดดัน และโจทย์สำคัญทำอย่างไรจึงจะมีปัญญา “คิดเป็น คิดสร้างสรรค์” (๓) การจัดการศึกษาและการเรียนรู้ ต้องพัฒนาเด็กไทยมากกว่าให้มีความรู้ ต้องให้มีทักษะการทำงานร่วมกัน (Teamwork) เห็นคุณค่าของความสามัคคี ให้มีแนวคิดและเตรียมความพร้อมในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและโลก และมีทักษะความสามารถในการส่งเสริมและพัฒนาประเทศได้ในทุกมิติ (๔) การน้อมนำแนวคิดแนวทางตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มาใช้ทางการศึกษา ซึ่งเป็นแนวปฏิบัติอย่างง่าย ๆ คือ ทำอย่างไรให้ครูรักเด็กและเด็กรักครู สอนอย่างไรให้เด็กมีน้ำใจต่อเพื่อน ไม่ให้แข่งขันกันเอง แต่แข่งขันกับตัวเอง และเสริมสร้างวิธีคิดให้เด็กที่เรียนเก่งกว่าสอนเพื่อนที่เรียนช้ากว่าอ่อนกว่า และ (๕) การประเมินผลสัมฤทธิ์ของโครงการต่างๆ ด้านการศึกษา ควรเน้นการประเมินเชิงคุณภาพ มิใช่ประเมินเฉพาะเชิงปริมาณ รวมทั้งต้องให้เด็กมีส่วนร่วมในการประเมินผลด้วย

ประเด็นที่สอง ข้อเสนอด้านพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

(๑) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ต้องบูรณาการวางแผนและทำงานร่วมกันของทุกกระทรวง ทบวง กรม ในทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาคการศึกษา ภาคเศรษฐกิจ ภาคการลงทุน การตลาดและความต้องการของตลาดแรงงานทั้งในประเทศและภูมิภาคต่างๆ ของโลก ภาคสังคมและบริการ ต้องร่วมคิด ร่วมวางแผนและกำหนดนโยบายเพื่อการผลิต พัฒนาและใช้แรงงานให้เพียงพอเหมาะสม และสอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ที่สำคัญอย่างยิ่งทุกคนที่เกี่ยวข้องต้องเข้าใจทิศทางการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ และดำเนินการตามแผนไปพร้อมๆ กัน ตอรับเป้าหมายในเรื่องเดียวกัน และต้องมองให้ครอบคลุมในทุกช่วงวัย หรืออาจดำเนินการไปในแต่ละช่วงวัย แต่ต้องเชื่อมโยงต่อเนื่องในทุกวัยให้ได้ (๒) กำหนดเป้าหมายปลายทางการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในสาขาต่างๆ ในแต่ละช่วงปีเพื่อรองรับอนาคตประเทศให้ชัดเจน รวมถึงเป้าหมายการพัฒนาคุณลักษณะของคนไทยให้ชัดเจน ทั้งการเพิ่มศักยภาพ เพิ่มประสบการณ์ เพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน การพัฒนาวิชาชีพ และนวัตกรรมใหม่ๆ การพัฒนาสังคมและขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ (๓) สถาบันการศึกษาทั้งระดับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษาทั้งรัฐและเอกชน ต้องวางแผนชัดเจนด้านการผลิตกำลังคนสาขาต่างๆ และจำนวนการผลิตเพื่อป้อนเข้าสู่ตลาดแรงงาน เรียงจบแล้วมีงานทำทันที อาทิ การเตรียมแรงงานมีฝีมือ สาขาช่างต่างๆ เครื่องยนต์ ไฟฟ้า ชิ้นส่วนยานยนต์

อิเล็กทรอนิกส์ พาณิชยนาวิ ขนส่งระบบราง ปีโตรเคมี แม่พิมพ์ เทคโนโลยีอาหารปลอดภัย เป็นต้น ร่วมกับสถานประกอบการ และเปิดหลักสูตรเพื่อส่งเสริมความเป็นเลิศเฉพาะทาง โดยอยู่บนแนวคิดความเหมาะสมกับศักยภาพการพัฒนาทางเศรษฐกิจ และอุตสาหกรรมที่แตกต่างกันในแต่ละพื้นที่ด้วย (๔) สถาบันการศึกษาในพื้นที่ต้องสร้างความเชื่อมโยงและเป็นเครือข่าย ที่จัดการศึกษาอย่างต่อเนื่องในทุกระดับการศึกษาเพื่อรองรับคนในท้องถิ่น ภายใต้แนวคิด “เรียนและทำงานในท้องถิ่นเพื่อพัฒนาท้องถิ่นของตนให้ดีขึ้น”

จากมุมมองของนายกรัฐมนตรีที่ให้ข้อเสนอแนะต่อ การพัฒนาการศึกษาและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ หน่วยงาน ได้นำสู่การปฏิบัติและเกิดผลดีตามมา เช่น มีความร่วมมือกับ มิตรประเทศในการส่งนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ไปฝึกงานในหลักสูตรต่างๆ เพื่อสร้างความพร้อมรองรับ การพัฒนาประเทศ หรือจัดให้มีระบบ “ทวิศึกษา” ให้กว้างขวางขึ้น ในระดับการเรียนสายสามัญควบคู่กับสายอาชีพ เมื่อเรียนจบแล้ว ก็จะได้รับทั้ง ๒ วุฒิ สามารถทำงานได้ทันที โดยรัฐสนับสนุน ค่าเล่าเรียนและอุปกรณ์ประจำตัว หรือการพัฒนานวัตกรรม การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความรู้ ทักษะ สมรรถนะและ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กไทย และอีกหลากหลาย การดำเนินงานโครงการที่เกิดผลดีต่อการศึกษาของประเทศ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาจึงได้จัดพิมพ์หนังสือ “ปฏิรูปการศึกษาเพื่ออนาคตประเทศไทยมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน นโยบายด้านการศึกษาของนายกรัฐมนตรี (พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา)” ครั้งที่ ๒ ขึ้น เพื่อเผยแพร่ไปสู่หน่วยงานทางการศึกษาในทุกระดับทุกประเภทให้ครอบคลุมทั่วประเทศ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการรวมพลัง เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติในการขับเคลื่อนการปฏิรูประบบการศึกษาและการเรียนรู้ ให้ไปสู่วิสัยทัศน์ของประเทศ “การศึกษาเพื่ออนาคตประเทศไทย มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน”

นายกมล รอดคล้าย
เลขาธิการสภาการศึกษา

สารบัญ

หน้า

คำชี้แจง

สารบัญ

บทสรุปผู้บริหาร

ก – ฉ

บทนำ

๑

มุมมองและนโยบายนายกรัฐมนตรี : ปฏิรูปการศึกษา
เพื่ออนาคตประเทศไทย มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน

๙

ประเด็นหนึ่ง : พัฒนาคุณภาพผู้เรียนและส่งเสริมการเรียนรู้

๑๐

ประเด็นสอง : ลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา และยกระดับ
มาตรฐานการศึกษา

๒๙

ประเด็นสาม : ขับเคลื่อนปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบ

๓๖

ประเด็นสี่ : พัฒนาครู

๔๐

ประเด็นห้า : ผลิตและพัฒนากำลังคนเพื่อรองรับ
การพัฒนาประเทศ

๔๓

ประเด็นหก : เตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

๕๘

ประเด็นเจ็ด : ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน
ในการจัดการศึกษาและส่งเสริมการเรียนรู้
ตลอดชีวิต

๖๑

ประเด็นแปด : ส่งเสริมระบบธรรมาภิบาลในวงการการศึกษา

๖๖

คณะผู้จัดทำ

บทสรุปผู้บริหาร

การศึกษาเป็นหัวใจของชาติ เป็นการสร้างและพัฒนาคนเพื่ออนาคตของประเทศไทย นับเป็นปัจจัยสำคัญที่ต้องผลักดันเพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” โดยภาพรวมของการศึกษาไทยในปัจจุบันยังเป็นปัญหา มาก โดยเฉพาะภาพสะท้อนคุณภาพของเด็กไทย เป็นความจำเป็นเร่งด่วน ต้องมีการปฏิรูปการศึกษาเพื่อพัฒนาคนอย่างยั่งยืน นายกรัฐมนตรี (พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา) ให้ความสำคัญกับการศึกษา มาก มีการหยิบยกประเด็นการศึกษาเชื่อมโยงกับการพัฒนาประเทศในด้านต่างๆ มากกล่าวถึงเกือบทุกครั้งผ่านรายการ “คืนความสุขให้คนในชาติ” ที่ออกอากาศทางโทรทัศน์รวมการเฉพาะกิจแห่งประเทศไทย ทุกคืนวันศุกร์ เวลาประมาณ ๒๐.๑๕ น. ซึ่งตลอดระยะเวลากว่า ๑ ปี ทำให้มองเห็นภาพปัญหาและข้อเสนอทางออกที่เป็นนโยบายในการพัฒนาการศึกษาไทย จึงดำเนินการรวบรวมและวิเคราะห์สังเคราะห์ข้อมูลเพื่อสะท้อนมุมมองนายกรัฐมนตรีเกี่ยวกับนโยบายการปฏิรูปการศึกษาเพื่ออนาคตประเทศไทย มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน สำหรับนำไปใช้ประโยชน์ในการวางแผนและกำหนดทิศทางการปฏิรูปการศึกษาไทยในปัจจุบันและอนาคต โดยมีประเด็นหลักๆ ทางการศึกษา ดังนี้

๑) พัฒนาคูณภาพผู้เรียนและส่งเสริมการเรียนรู้ ระบบการศึกษาและการจัดการกระบวนการเรียนรู้ต้องมีเป้าหมายชัดเจนเพื่อสร้างคนไทยและสังคมไทยให้เข้มแข็ง มีคุณภาพ โดยการจัดการศึกษาสามารถจัดได้หลายๆ รูปแบบหลายๆ แนวทาง ให้เป็นกลไกของการแสวงหาความรู้สิ่งต่างๆ และบ่มเพาะให้สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองและเรียนรู้ตลอดชีวิต หลักสูตรการศึกษาควรปรับปรุง พัฒนา และนำไปใช้ให้เกิดผลผลิตตรงตามเป้าหมาย โดยหลักสูตร

แต่ระดับตั้งแต่เล็กจนโตควรให้มีความต่อเนื่องกัน ทั้งการศึกษาขั้นพื้นฐาน การศึกษาต่อในระดับอาชีวศึกษา และมหาวิทยาลัย เมื่อจบการศึกษาแล้วมีงานทำ มีอาชีพและมีรายได้ หลักสูตรการศึกษาควรกำหนดวิชาเรียน ให้น้อยลงให้เหมาะกับวัยของเด็ก เน้นการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ ไม่ใช่เน้นปริมาณ รวมถึงควรเป็นหลักสูตรที่มีการปรับพื้นฐานของเด็กให้เท่ากันก่อน และเมื่อถึงเวลาที่เหมาะสมของเด็ก ก็เปิดโอกาสให้เลือกได้ตามความชอบและความถนัด ที่สำคัญเป็นหลักสูตรให้การศึกษาและการเรียนรู้ช่วยบ่มเพาะและสร้างค่านิยมที่เข้มแข็งให้เป็นหลักในการดำเนินชีวิตของคนไทย โดยน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเข้ามาเป็นแนวปฏิบัติ มีการปลูกฝังค่านิยม ๑๒ ประการให้กับเด็กและเยาวชน เพื่อสร้างคนไทยให้เป็นทั้งคนดีและคนเก่ง มีความเข้มแข็งทั้งร่างกายและจิตใจ ค่านึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวมและประเทศชาติเป็นหลัก มีจุดเน้นสำคัญคือ “การใช้คุณธรรมและความรู้ที่ถูกต้อง การมีสติ ปัญญา ความเพียร จะนำไปสู่ความสุขในการดำเนินชีวิตอย่างแท้จริง” นำเรื่องประวัติศาสตร์ สิทธิ หน้าที่ เบญจศีล เบญจธรรม เข้ามาในระบบการศึกษา เพื่อให้เด็กและเยาวชนไทย เกิดความรัก ความภาคภูมิใจ รวมถึงรักษาขนบธรรมเนียม ประเพณี และสถาบันหลักของความเป็นชาติไทยไว้

กระบวนการเรียนการสอนต้องสร้างแรงจูงใจให้เด็กอยากเรียนหนังสือ ยึดเด็กเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา เน้นให้อ่านออก เขียนได้ และคิด วิเคราะห์เป็น สามารถสร้างวิสัยทัศน์และวางแผนอนาคตที่ดีของตนเองได้ และขยายไปสู่สังคมและประเทศชาติ การจัดกระบวนการเรียนการสอน ของครูต้องเน้นการสอนในห้องเรียนเป็นหลักมากกว่าการสอนพิเศษ เพื่อลดภาระค่าใช้จ่ายของผู้ปกครอง ปรับวิธีการสอนให้ง่ายขึ้น โดยเน้น ให้เด็กเกิดกระบวนการเรียนรู้มากที่สุด ปรับปรุงระบบการวัดประเมินผล

และประกันคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทของการศึกษาไทย โดยวิธีการวัดและประเมินต้องมีความเหมาะสมและไม่เป็นภาระต่อครู อาจารย์ มากจนเกินไป รวมถึงควรสร้างความผูกพัน ความหวังดีต่อกันและกันให้ได้ ระหว่างครู ผู้ปกครอง และเด็ก เพื่อเป้าหมายร่วมกันคือสร้างเด็กให้มีคุณภาพ

๒) ลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา และยกระดับมาตรฐานการศึกษา ทาวิธีการในการเพิ่มโอกาสทางการศึกษาให้มากขึ้น โดยสร้างโอกาสการเข้าถึง บริการทางการเงินเพิ่มขึ้น เช่น การให้กู้ยืมเงินที่ผูกกับรายได้ในอนาคต การกระจายทุนการศึกษาให้ทั่วถึง และสนับสนุนทุนการศึกษาในด้านต่างๆ ที่มีความต้องการสร้างคนให้ตรงกับกรนำมาพัฒนาท้องถิ่นของตน ยกกระดับคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดความ ทัดเทียมกัน และต้องคำนึงถึงการสร้างคนเพื่อส่งเสริมระบบเศรษฐกิจ ในภูมิภาคและพื้นที่ของตน รวมถึงเพิ่มโอกาสและคุณภาพการศึกษาไทย โดยนำเทคโนโลยีการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมกระจายไปยังสถานศึกษา ในพื้นที่ชนบทและพื้นที่ห่างไกลให้มากขึ้น ตลอดจนมีการนำเทคโนโลยี สารสนเทศรูปแบบต่างๆ เข้าไปบูรณาการกับการศึกษาทางไกล เพื่อใช้เป็น ช่องทางของการเพิ่มการเรียนรู้ในทุกๆระดับ และต้องพิจารณาเนื้อหาสาระ การเรียนรู้ให้เหมาะสมกับนักเรียน ประยุกต์และปรับปรุงให้เหมาะสมตามบริบท โดยครูต้องกำกับดูแลอย่างใกล้ชิด เช่น การจัดทำ Smart Classroom การพัฒนา ระบบ e-learning เป็นต้น รวมถึงการจัดบริการการศึกษาควรพิจารณาให้ ครอบคลุมกลุ่มผู้ด้อยโอกาสทุกกลุ่ม

๓) ขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบ โดยกำหนดนโยบาย และเป้าหมายการพัฒนาด้านการศึกษาทั้งการยกระดับคุณภาพการศึกษา และการเรียนรู้เพื่อสร้างสังคมไทยให้เข้มแข็งอย่างมีคุณภาพ และแต่งตั้ง คณะกรรมการนโยบายและพัฒนการศึกษา เพื่อทำหน้าที่ขับเคลื่อนการ

ดำเนินงานตามแนวนโยบายของรัฐ โดยเฉพาะการปรับปรุงหลักสูตร การพัฒนาคุณภาพครูและผู้เรียน การยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา การใช้จ่ายงบประมาณ และการกระจายอำนาจทางการศึกษา มีการแต่งตั้งคณะอำนวยการปฏิรูปการศึกษา เพื่อให้การปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบเกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม มีประสิทธิภาพ และมีความเป็นเอกภาพ

๔) พัฒนาคู กำหนดยุทธศาสตร์ด้านครูให้ชัดเจน และขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติให้ครอบคลุมทุกด้านทั้งการผลิตและพัฒนาคู โดยผลิตครูมืออาชีพ รับประทานการมีงานทำ วางแผนพัฒนาคูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างเป็นระบบ เปลี่ยนการอบรมครูให้เป็นในเชิงรุก คือ สร้างทีมลงไปทำการฝึกอบรมครูในพื้นที่โดยตรง เพื่อไม่ต้องให้ครูออกจากห้องเรียน และทอดทิ้งนักเรียน แก้ไขปัญหาการขาดครูในสาขาที่ขาดแคลน โดยผลักดันให้ครูสภาวะออกประกาศเพื่อกำหนดประเภทวิชาและสาขาวิชาชีพที่ขาดแคลน ผ่อนปรนให้ผู้ที่มีความวุฒิสาขาดแคลนสามารถขออนุญาตปฏิบัติการสอนได้ โดยไม่มีใบประกอบวิชาชีพ จากนั้นพัฒนาตนเพื่อให้ได้รับใบประกอบวิชาชีพครูในภายหลัง รวมถึงแก้ไขปัญหาหนี้สินครูทั้งในระยะสั้น ระยะปานกลาง และระยะยาว สิ่งที่สำคัญที่สุดที่ครูต้องพัฒนา คือ ปรับและพัฒนาวิธีการสอนของตนให้มีคุณภาพ ยึดการพัฒนาเด็กเป็นหลัก และใช้เวลาให้มากขึ้นในการสร้างกระบวนการเรียนรู้อย่างมีคุณค่าและเกิดคุณภาพต่อตัวเด็ก

๕) ผลิตและพัฒนากำลังคนเพื่อรองรับการพัฒนาประเทศ มุ่งการผลิตกำลังคนสายอาชีพให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน สอดรับกับทิศทางการพัฒนาของประเทศ และสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น เพื่อกระจายความเจริญไปสู่เขตภูมิภาค โดยบูรณาการการศึกษาทั้งในระบบ นอกกระบบ และตามอัธยาศัยให้สอดคล้องกัน ให้สอดคล้องกับแผนพัฒนา

เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการผลิตและพัฒนากำลังคน เน้นการสร้างคนให้มีความสามารถ มีทักษะในการทำงาน สร้างอาชีพและรายได้ จูงใจให้คนเข้าสู่ระบบการศึกษาและหันมาเรียนสายอาชีพมากขึ้น ปรับภาพลักษณ์ของอาชีวศึกษาให้ได้รับการยอมรับ รวมถึงสนับสนุนให้ผู้ประกอบการทำข้อตกลงความร่วมมือจัดการศึกษาแบบทวิภาคีหรือสหกิจศึกษา เป็นการช่วยให้นักเรียนนักศึกษาได้ค่าตอบแทนและได้ประสบการณ์จากการทำงาน ส่วนผู้ประกอบการจะได้แรงงานเมื่อเด็กจบการศึกษา ซึ่งช่วยลดภาวะคนตกงานของประเทศลง อีกประการหนึ่งร่วมกันปฏิรูปการอุดมศึกษาในด้านการผลิตกำลังคนของประเทศ ที่นำไปสู่คุณภาพของคนให้ชัดเจน มหาวิทยาลัยทั้งในระบบและนอกระบบควรวางแผนการผลิตกำลังคนในแต่ละปี ตามปริมาณและสาขาความต้องการของตลาดแรงงาน แต่ละแห่งควรมีอัตลักษณ์หรือมีความเข้มแข็งทางวิชาการและวิชาชีพที่เป็นเรื่องเฉพาะ รวมถึงมีการนำเทคโนโลยีในวิชาชีพต่างๆ เข้ามาใช้ในการจัดการศึกษา ตลอดจนส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาต่อยอดให้เกิดการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมใหม่ๆ ในทุกระดับการศึกษา เพื่อเพิ่มศักยภาพการแข่งขันของประเทศและสร้างแรงจูงใจให้เด็กอยากเป็นนักวิทยาศาสตร์

๖) เตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน คนไทยและประเทศไทยต้องปรับตัว เตรียมพัฒนากำลังคน และสร้างความเข้มแข็งให้ทันต่อการก้าวเข้าสู่การเป็นประชาคมอาเซียน รวมถึงพัฒนาประเทศให้เป็นศูนย์กลางของอาเซียน โดยการเดินหน้าเรื่องการค้าเสรี การเตรียมแรงงาน การเพิ่มคุณภาพแรงงานไทย การเพิ่มพูนความรู้ให้กับผู้ที่ยังไม่มีงานทำ การพัฒนาความชำนาญในการประกอบอาชีพ การใช้เทคโนโลยีและทักษะการใช้ภาษาต่างประเทศ เพื่อยืนยันว่าแรงงานไทยมีฝีมือจริง มีความรู้ความสามารถทำงานได้ทั้งในประเทศและต่างประเทศ สามารถก้าวสู่การเป็น

แรงงานขั้นสูงจนถึงระดับผู้บริหารได้ ตลอดจนส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนเรียนรู้ถึงภาษา ขนบธรรมเนียม ประเพณีและวัฒนธรรมของประเทศเพื่อนบ้าน

๗) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษาและส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนของสังคมเกิดการรวมตัวเป็นเครือข่าย และมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการจัดการศึกษา หันมาให้ความสำคัญในการพัฒนาเด็กและเยาวชนที่เป็นอนาคตของชาติ ภาครัฐและเอกชน ส่งเสริมการเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานที่ ให้เรียนรู้ผ่านแหล่งเรียนรู้ต่างๆ เช่น พิพิธภัณฑ์ ปรับปรุงให้เป็นพิพิธภัณฑ์ที่มีชีวิต ให้ทันสมัย เพิ่มบทบาทของวัดให้เป็นพิพิธภัณฑ์ สร้างแรงจูงใจในการเข้าชม ได้เรียนรู้อย่างสนุก และเพิ่มจินตนาการให้กับเด็ก รวมถึงควรนำปราชญ์ชุมชนที่ได้รับความเชื่อถือและการยอมรับจากชุมชน ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการถ่ายทอดความรู้ และทักษะต่างๆ ทำให้เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้ นอกจากนี้ทุกฝ่ายที่ร่วมมือกันจัดการศึกษาต้องให้แนวคิดและความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับประชาธิปไตย สิทธิของตนเองและผู้อื่น เสรีภาพที่มีขอบเขตภายใต้การเคารพกฎหมาย ตลอดจนรู้จักหน้าที่พลเมืองที่ดี รู้จักให้เกียรติบุคคลอื่น และทุกคนต้องปรับตัวเพื่อให้อยู่ร่วมกันได้อย่างสันติ ประเทศชาติจึงจะเดินหน้าพัฒนาไปได้

๘) ส่งเสริมระบบธรรมภิบาลในวงการการศึกษา การศึกษาในปัจจุบันต้องให้ความสำคัญกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันในสังคมไทย โดยการจัดการศึกษาควรมีการปลูกฝังเรื่องการป้องกันและปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชัน ตั้งแต่ยังเด็กๆ มีการบรรจุเข้าไว้ในหลักสูตร อาจสอดแทรกไปในวิชาต่างๆ หรือรูปแบบของการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร เช่น โครงการโรงเรียนสีขาว การจัดทำหลักสูตร “โตไปไม่โกง” จะช่วยสร้างคน สร้างสังคมและสร้างชาติให้ต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชันในสังคมไทยได้

ภาพการศึกษา เพื่ออนาคตประเทศไทย นโยบายด้านการศึกษาของนายกรัฐมนตรี

พัฒนาคุณภาพผู้เรียนและส่งเสริมการเรียนรู้

- ปลุกฝังค่านิยม ๑๒ ประการ บนฐานปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
- ปลุกฝังให้เด็กรักและภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักประวัติศาสตร์ชาติไทย และหน้าที่ความเป็นพลเมืองที่ดี
- ยึดเด็กเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา มุ่งเน้นการอ่านออก เขียนได้ คิดเป็น มองเห็นอนาคต
- ปรับหลักสูตรทุกระดับชั้นให้มีความต่อเนื่องกัน มุ่งเน้นการศึกษาเพื่อการมีงานทำ
- ลดจำนวนรายวิชาอย่างเหมาะสมกับวัย

ลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาและยกระดับมาตรฐานการศึกษา

- สร้างโอกาสให้เข้าถึงบริการทางการเงินเพื่อการศึกษาให้มากขึ้น
- สร้างคนเพื่อส่งเสริมระบบเศรษฐกิจในภูมิภาคและพื้นที่ของตนเอง
- สร้างความทัดเทียมทางการศึกษา โดยจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม และสื่อดิจิทัล
- สร้างโอกาสให้เด็กด้อยโอกาสทุกกลุ่มเข้าถึงการจัดบริการการศึกษา

ขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบ

- แต่งตั้งคณะกรรมการนโยบายและพัฒนการศึกษา เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาการศึกษายกระดับคุณภาพการศึกษา และวางรากฐานการปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบ

พัฒนาครู

- สร้างกระบวนการเรียนรู้อย่างมีคุณค่าให้เกิดคุณภาพต่อตัวเด็กอย่างแท้จริง
- สร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างครู ผู้ปกครอง และเด็ก เพื่อให้เด็กเรียนรู้อย่างมีความสุข
- วางแผนผลิตและพัฒนาครูอย่างเป็นระบบ
- แก้ไขปัญหาหนี้สินครู

มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา

ผลิตและพัฒนากำลังคนเพื่อรองรับการพัฒนาประเทศ

- บูรณาการการศึกษาทั้งระบบให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการผลิตและพัฒนากำลังคน
- ผลิตกำลังคนสายอาชีพให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน สอดรับกับทิศทางการพัฒนาประเทศ และท้องถิ่น
- ปรับภาพลักษณ์อาชีวศึกษาให้เป็นที่นิยม
- ปฏิรูปการอุดมศึกษาในการวางแผนผลิตกำลังคน เน้นความเข้มแข็งทางวิชาการและวิชาชีพ
- ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมในทุกระดับการศึกษา

เตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

- พัฒนากำลังคนให้เป็นแรงงานที่มีฝีมือ สามารถทำงานได้ทั้งในและต่างประเทศ
- เพิ่มคุณวุฒิให้กับแรงงานไทย
- พัฒนาความชำนาญในการประกอบอาชีพ การใช้เทคโนโลยี และการใช้ทักษะภาษาต่างประเทศให้กับกำลังคน
- ส่งเสริมให้ประชาชนเรียนรู้ภาษา ขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรมของประเทศเพื่อนบ้าน

ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ในการจัดการศึกษาและส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต

- ส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนของสังคมรวมตัวกันเป็นเครือข่ายและมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการจัดการศึกษา
- ส่งเสริมแหล่งการเรียนรู้ผ่านแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น พิพิธภัณฑ์
- ส่งเสริมให้ประชาชนชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการถ่ายทอดความรู้

ส่งเสริมระบบธรรมาภิบาลในวงการศึกษา

- สร้างคน สร้างสังคม และสร้างชาติให้ต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน

ปฏิรูปการศึกษาเพื่ออนาคตประเทศไทย

มันคง มั่งคั่ง ยั่งยืน

ปฏิรูปการศึกษาเพื่ออนาคตประเทศไทย
มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน :
นโยบายด้านการศึกษาของนายกรัฐมนตรี
(พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา)

บทนำ

ในห้วง ๑ ปีที่ผ่านมาของการบริหารประเทศของคณะรัฐมนตรี ซึ่งมีพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นนายกรัฐมนตรี พี่น้องประชาชนชาวไทยได้รับทราบถึงสถานการณ์โดยรวมของประเทศ และเห็นถึงผลการดำเนินการตามแนวนโยบายในทุกๆ ด้านของรัฐบาล จากการนำเสนอของนายกรัฐมนตรี (พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา) ผ่านรายการ

“คืนความสุขให้คนในชาติ” ที่ออกอากาศทางโทรทัศน์รวมการเฉพาะกิจแห่งประเทศไทย ทุกคืนวันศุกร์ เวลาประมาณ ๒๐.๑๕ น. ตลอดระยะเวลา ๑ ปีนั้น นายกรัฐมนตรี ได้สะท้อนภาพปัญหาของประเทศที่ละภาพ พร้อมกับเสนอทางออกและทางเลือกแต่ละภาพออกมาให้เห็น โดยประเด็นทางการศึกษาก็ก็นับเป็นภาพหนึ่งที่นายกรัฐมนตรีให้ความสำคัญว่า ต้องมีการปฏิรูปการศึกษา และมักหยิบยกขึ้นมากล่าวถึง พร้อมกำชับหนักแน่นเกือบทุกครั้ง ซึ่งเป็นนโยบายสำคัญด้านการศึกษา ดังคำกล่าวตอนหนึ่งว่า

“การศึกษาเป็นหัวใจของชาติ เป็นอนาคตของประเทศ การศึกษาเป็นบ่อเกิดของปัญญา แต่ยังคงเป็นปัญหาสำคัญสำหรับคนไทย หากการศึกษาไม่สร้างคน ครอบครัวยังไม่มีเวลา ขาดความอบอุ่น ครูไม่มีกำลังใจในการสอน ไม่มีประสิทธิภาพ เราก็จะได้นักเรียน นักศึกษา หรือผู้ที่จบไปเป็นคนที่ไม่ดี ไม่มีความรับผิดชอบ รับผิดชอบต่อสังคม ทั้งรูปแบบเก่าและใหม่ไม่ได้ ก้าวไม่ทันตามวิวัฒนาการ การเปลี่ยนแปลงของโลก ประเทศไทยจะไปอยู่ตรงไหน ต้องกลายเป็นประเทศด้อยพัฒนาในโลกใบนี้อยู่ตลอดไป ถอยหลังไปเรื่อยๆ เพราะความขัดแย้ง ความเห็นแก่ตัว ไม่สุจริต แบ่งฝักแบ่งฝ่าย ผมคิดว่าทุกคนน่าจะคิดใคร่ครวญเรื่องนี้ให้ดี มากกว่าประโยชน์ส่วนตน”

สำนักโฆษก สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี. ๒๕๕๗. รายการคืนความสุขให้คนในชาติ วันที่ ๘ ส.ค. ๒๕๕๗. (ออนไลน์)

การให้ความสำคัญกับการศึกษาของนายกรัฐมนตรี เนื่องมาจากสังคมโลกในปัจจุบันกำลังเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงและภัยคุกคามรูปแบบใหม่ๆ ที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว รวมทั้งการแข่งขันกันในทุกๆ ด้าน ซึ่งส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมและวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในสังคม สิ่งแรกที่ต้องเร่งรีบดำเนินการในขณะนี้

คือการสร้างคนที่มีคุณภาพ มากกว่าการก่อสร้างถาวรวัตถุที่มีราคาแพง การสร้างและพัฒนาคนที่มีคุณภาพ มีศักยภาพ และมีปัญญา พร้อมรองรับการเปลี่ยนแปลงของโลก ย่อมมีโอกาสสูงที่จะรวมพลังช่วยกันสร้างสังคมและอนาคตของประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้าทัดเทียมอารยประเทศได้ โดยไม่จำเป็นต้องทำลายประวัติศาสตร์และขนบธรรมเนียมประเพณีที่งดงามในยุคสมัยอดีตและปัจจุบันของชาติไทย

การศึกษานับเป็นหัวใจสำคัญของการเตรียมความพร้อม การสร้างและพัฒนาคนเพื่ออนาคตของประเทศชาติ ให้บรรลุวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” โดยนายกรัฐมนตรีมีหลักการและมุมมองด้านการศึกษาที่น่าสนใจว่า

“รัฐต้องดูแลคนทุกวัย ทั้งเด็ก เยาวชน วัยรุ่น ผู้ใหญ่ คนชรา อย่างเท่าเทียมและทั่วถึง จะต้องมีการวางแผนการศึกษา เตรียมความพร้อม สร้างความคิดให้เยาวชน นักศึกษาที่เป็นระบบ มีเหตุมีผล นึกถึงประเทศชาติก่อน สร้างจิตสำนึก อุดมการณ์ ความรักชาติ ต้องเรียนรู้ประวัติศาสตร์ชาติไทย ขนบธรรมเนียมประเพณีไทยที่งดงาม เพื่อร่วมกันสร้างอนาคต เราสามารถสร้างอนาคตของประเทศได้ โดยไม่ต้องทำลายอดีต อั้งดงามของเราทั้งสิ้น เพียงเพื่อให้เป็นไปตามการเจริญเติบโตของ ยุคสมัยปัจจุบัน เพราะในอดีตเรามีความมั่งคั่งมากมาย ไม่จำเป็นต้องทำลาย”

สำนักโฆษก สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี. ๒๕๕๗. รายการคืนความสุขให้คนในชาติ วันที่ ๔ ก.ค. ๒๕๕๗. (ออนไลน์)

การศึกษาจึงได้รับความคาดหวังจากสังคมในการทำหน้าที่สร้างคุณภาพของคน ตั้งแต่ช่วยให้อ่านออก เขียนได้ และคิดเป็น โดยเฉพาะสร้างความคิดที่เป็นระบบ รู้จักคิดค้นสืบเสาะค้นหา เหตุผล ข้อเท็จจริง ไม่เชื่อในสิ่งต่างๆ โดยง่าย ใ้ นึกถึงประเทศชาติเป็นหลัก ผลประโยชน์ของชาติต้องมาก่อน ผลประโยชน์ส่วนตน สร้างคุณธรรม จริยธรรม ความเป็นพลเมืองไทยที่ดี

สร้างจิตสำนึก อุดมการณ์ ความรักความภูมิใจในความเป็นชาติ และ ปกป้องสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ ตลอดจนสร้างความรู้ ทักษะ สมรรถนะ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของคนไทย อาทิ มีวินัย มีความเข้มแข็งทั้งกายใจ มีการแบ่งปันกัน เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ถ้อยทีถ้อยอาศัยกัน มีความรับผิดชอบและรู้จักหน้าที่ เพราะหากสามารถ สร้างคนที่มีคุณภาพได้ ก็ส่งผลดีต่อการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ โดยตรง ดังคำของนายกรัฐมนตรีที่ว่า

“คนคือทรัพยากรสำคัญของทุกประเทศในโลก สิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นบนแผ่นดินไทยล้วนมาจากคนไทย ถึงแม้คนไทยจะมีความคิดความเชื่อที่แตกต่างกันไป แต่เราสามารถปรับคนไทยให้เป็นคนไทยโดยสมบูรณ์”

สำนักโฆษก สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี. ๒๕๕๗. รายการคืนความสุขให้คนในชาติ วันที่ ๑ ส.ค. ๒๕๕๗. (ออนไลน์)

ดังนั้นจึงมีความสำคัญยิ่งที่ต้องบรรจุเข้าไปในสาระการเรียนการสอน เพื่อสร้างให้เป็นคนไทยโดยสมบูรณ์สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของประเทศไทย

ทุกประเทศให้ความสำคัญต่อการศึกษา และหลายประเทศใช้เป็นนโยบายหลักในการพัฒนาประเทศ สำหรับประเทศไทยก็เช่นเดียวกัน ได้ให้ความสำคัญต่อการศึกษาเป็นอันดับแรกๆ มาอย่างต่อเนื่อง แม้ในอดีตที่ผ่านมาประเทศไทยประสบกับปัญหาการศึกษาหลายด้าน และมีการปฏิรูปการศึกษามาแล้วเป็นระยะๆ ซึ่งบางปัญหาได้รับการปรับปรุง

แก้ไขให้ดีขึ้น แต่บางปัญหาแก้ไขแล้วก็ยังไม่หมดไป และยังมีปัญหาใหม่เกิดขึ้นอีก จึงเห็นความสำคัญของการปฏิรูปการศึกษาของไทยในปัจจุบัน ซึ่งเป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ มีบทบัญญัติให้มีสภาพปฏิรูปแห่งชาติ (สปช.) ซึ่งเป็นองค์กรที่ทำหน้าที่ศึกษา วิเคราะห์ และจัดทำแนวทางและเสนอแนะเพื่อให้เกิดการปฏิรูปประเทศในด้านต่างๆ และ“การศึกษา” เป็นด้านหนึ่งที่ต้องดำเนินการให้มีการปฏิรูปเพื่อให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญดังกล่าว ซึ่งมีปรากฏเนื้อหาสาระสำคัญที่เกี่ยวกับการศึกษาไว้ในมาตราต่างๆ ในร่างรัฐธรรมนูญด้วยเช่นกัน ดังตัวอย่าง มาตรา ๕๒ พลเมืองย่อมมีสิทธิเท่าเทียมกันในการรับการศึกษาที่มีคุณภาพและหลากหลายอย่างทั่วถึง เพื่อการพัฒนาตนเองที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมท้องถิ่น ความถนัด และศักยภาพของแต่ละบุคคล ตั้งแต่ระดับปฐมวัยจนถึงระดับมัธยมศึกษาสายสามัญและสายอาชีพ โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ รัฐมีหน้าที่ต้องจัดการศึกษาอบรมและส่งเสริมการจัดการศึกษาอบรมขององค์กรวิชาชีพหรือเอกชน เพื่อให้ประชาชนเรียนรู้ตลอดชีวิต การศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเอง การศึกษาทางเลือก และการศึกษาประเภทอื่นที่หลากหลาย ทั้งนี้ เพื่อให้ประชาชนมีศีลธรรม มีการพัฒนาจิตใจ และปัญญา หรือมาตรา ๒๘๖ ให้มีการปฏิรูปการศึกษาเพื่อพัฒนาคนให้เป็นพลเมืองดี มีความรู้ความสามารถ เป็นต้น

รัฐบาลโดยการนำของ พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี และในฐานะหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาคนและการศึกษาไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ารัฐบาลชุดอื่น โดยมีคำกล่าวในรายการ “คืนความสุขให้คนในชาติ” ตอนหนึ่งว่า

“คนนั้นเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่า มีความสำคัญ ประเทศชาติ จะเดินหน้าไปสู่ออนาคตอย่างไร จะกำหนดยุทธศาสตร์ให้สวยงาม อย่างไรก็ตาม ถ้าคนไม่พัฒนา ไม่เข้าใจ ไม่มีกระบวนการคิด ไม่มี วิสัยทัศน์ และต่างคนต่างขัดแย้งกันอยู่แบบนี้ ก็เป็นไปได้ ที่ประเทศจะเดินหน้าสู่ออนาคตที่ดีได้ ต้องพัฒนาทรัพยากร มนุษย์ด้วยการศึกษา และต้องให้ความสำคัญกับครู นักเรียน หลักสูตร รูปแบบการเรียนการสอน การบริหารจัดการการศึกษา ให้ประสานสอดคล้องกันในทุกกระดับ และความเท่าเทียมกัน ในเรื่องการเข้าสู่ระบบการศึกษา และอย่างแรกของการปฏิรูป การศึกษาต้องปฏิรูปที่ครูก่อน ต้องให้ครูสามารถสอนนักเรียน ให้คิดวิเคราะห์ พูดโต้ตอบได้”

สำนักโฆษก สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี. ๒๕๕๗. รายการคืนความสุขให้คนในชาติ วันที่ ๑๗ ต.ค. ๒๕๕๗. (ออนไลน์)

ที่กล่าวมาเป็นเพียงตัวอย่างมุมมองและนโยบายด้านการศึกษาของ นายกรัฐมนตรี ที่กล่าวไว้ใน “รายการคืนความสุขให้คนในชาติ” ซึ่งเกือบ ทุกครั้งของ “รายการคืนความสุขให้คนในชาติ” มักมีการสอดแทรก ประเด็นของการศึกษาโดยเชื่อมโยงกับการพัฒนาประเทศในด้านต่างๆ เสมอ และสะท้อนมุมมองในด้านการศึกษาอย่างทะลุปรุโปร่ง นำเสนอปัญหา และทางออกที่เป็นรูปธรรมชัดเจน ฉะนั้นเนื่องในวาระครบรอบ ๑ ปีของการบริหารประเทศของรัฐบาล พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี จึงมีความคิดเห็นว่าควรดำเนินการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลสาระ

สำคัญเกี่ยวกับประเด็นด้านการศึกษาในมุมมองของนายกรัฐมนตรีจากรายการ“คืนความสุขให้คนในชาติ” ที่ออกอากาศทางโทรทัศน์รวมการเฉพาะกิจแห่งประเทศไทย ทุกคืนวันศุกร์ เวลาประมาณ ๒๐.๑๕ น. โดยเริ่มตั้งแต่วันที่ ๖ มิถุนายน ๒๕๕๗ ถึงวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๕๘ เพื่อนำเสนอให้เห็นมุมมองนายกรัฐมนตรีเกี่ยวกับทิศทางปฏิรูปการศึกษาเพื่ออนาคตประเทศไทยมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ซึ่งเป็นสาระสำคัญที่มีประโยชน์ต่อการนำไปใช้ในการวางแผนและกำหนดทิศทางการปฏิรูปการศึกษาไทยในปัจจุบันและอนาคต ตลอดจนแนวทางและวิธีการปฏิบัติในการพัฒนาการศึกษาที่ประโยชน์จะเกิดขึ้นกับเด็กไทย โดยจำแนกประเด็นปฏิรูปการศึกษา ๘ ประเด็นหลัก คือ ๑. พัฒนาคุณภาพผู้เรียน และส่งเสริมการเรียนรู้ ๒. ลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา และยกระดับมาตรฐานการศึกษา ๓. ขับเคลื่อนปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบ ๔. พัฒนาครู ๕. ผลิตและพัฒนากำลังคนเพื่อรองรับการพัฒนาประเทศ ๖. เตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ๗. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษาและส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ๘. ส่งเสริมระบบธรรมาภิบาลในวงการการศึกษา

มุมมองและนโยบายนายกรัฐมนตรี : ปฏิรูปการศึกษาเพื่ออนาคตประเทศไทย มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน

มุมมองด้านการศึกษาของนายกรัฐมนตรี พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา ที่สะท้อนถึงสภาพปัญหา และทางออกเกี่ยวกับการศึกษาของประเทศ ผ่านรายการคืนความสุขให้คนในชาติ มีประเด็นต่างๆ ที่น่าสนใจหลายประเด็น ที่ควรนำไปใช้วางแผนกำหนดทิศทางปฏิรูปการศึกษาไทยเพื่อสร้างคุณภาพเด็กไทยซึ่งเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาขีดความสามารถของประเทศ โดยได้วิเคราะห์และสะท้อนมุมมองด้านการศึกษาจำแนกออกในแต่ละประเด็น ดังนี้

ประเด็นหนึ่ง : พัฒนาคุณภาพผู้เรียนและส่งเสริมการเรียนรู้

“ระบบการศึกษา หลักสูตรต่างๆ ประวัติศาสตร์ สิทธิหน้าที่ เบญจศีล เบญจธรรมควรนำกลับเข้ามาใหม่ในระบบการศึกษา เพื่อสร้างวินัยความเข้มแข็งคนในชาติ ทั้งกาย ใจ จิตสำนึก ความรับผิดชอบต่อสังคม ให้มีกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบ ไม่ใช่คิดสั้นๆ ต้องคิดให้ยาวๆ มีสมาธิ มีเหตุมีผล อย่าเชื่ออะไรที่คนเขาพูดมาอย่างเดียว ต้องพิสูจน์ทราบก่อน โดยผลประโยชน์แห่งชาติ เป็นหลัก เรื่องวัฒนธรรมความเป็นคนไทย ความภูมิใจในความเป็นชาติ รักสถาบัน เหล่านี้คงต้องช่วยกันพูด ช่วยกันแนะนำ ช่วยกันสร้าง และบรรจุเข้าไปในการเรียนการสอนของกระทรวงศึกษาธิการด้วย”

สำนักโฆษก สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี. ๒๕๕๗. รายการคืนความสุขให้คนในชาติ วันที่ ๖ มิ.ย. ๒๕๕๗. (ออนไลน์)

ส่วนหนึ่งของคำกล่าวของนายกรัฐมนตรี สะท้อนถึงสภาพปัญหาและทางออกเกี่ยวกับการพัฒนา คุณภาพผู้เรียนและส่งเสริมการเรียนรู้ ดังนี้

๑. ปัญหาคุณภาพผู้เรียน

ทุกวันนี้เห็นได้ว่าเด็กไทยส่วนใหญ่ขาดความรู้ด้านประวัติศาสตร์ และความเป็นมาของประเทศ ถ้าถามคำถามว่า “ประเทศไทยมีกี่จังหวัด” “กรุงเทพมหานครมีแหล่งท่องเที่ยวที่ไหนบ้าง” หรือ “เมืองไทยมีมรดกโลกหรือไม่” จะพบว่าเด็กไทยบางคนตอบไม่ได้ หรือเวลาไปสอบสัมภาษณ์เพื่อศึกษาต่อต่างประเทศ จะให้นักศึกษาเขียนประวัติศาสตร์และความเป็นมาของแต่ละชาติ เด็กไทยบางคนก็เขียนไม่ได้ หรือเขียนได้ อย่างมาก ๓ บรรทัด เพราะไม่รู้จะเขียนอย่างไร ไม่เคยสนใจ ตรงนี้คือความบกพร่อง ต้องปรับปรุงแก้ไข การศึกษาต้องให้เด็กไทยเรียนรู้ประวัติศาสตร์ชาติพันธุ์ บรรพบุรุษหรือพระมหากษัตริย์แต่ละพระองค์

มีความเป็นมายาวนานหลายร้อยปี พระมหากษัตริย์ทรงทำสงครามเพื่อปกป้องผืนแผ่นดินไทย และทุกวันนี้พระมหากษัตริย์ก็ยังทำสงครามต่อสู้กับความยากจนของประชาชน พระองค์ได้พัฒนาที่ดิน ที่ทำกิน ทั้งน้ำ ทั้งพืชและป่า ให้มีที่ทำกินและรักษาทรัพยากรไว้ ซึ่งเด็กไทยในวันนี้ควรทำอะไรให้แก่ประเทศไทย ดินแดนผืนนี้ที่บรรพบุรุษได้สร้างมา เหล่านี้ต้องเรียนรู้ประวัติศาสตร์ชาติไทยเพื่อจะได้เกิดความภาคภูมิใจ

เด็กไทยยังมีปัญหาเกี่ยวกับการอ่านไม่ออก เขียนไม่ได้ มีจุดอ่อนในการเขียนเรียงความ การร่างหนังสือ การสรุปความ ย่อความ เรียกได้ว่า “เขียนหนังสือไม่เป็น”

และปัจจุบันไม่มีการสอนคิดเลขในใจ ซึ่งการคิดเลขในใจช่วยให้รู้จักการคิดเร็ว ฝึกสมองให้ทำงานได้คล่องตัวมากขึ้น

นอกจากนี้ เด็กไทยขาดระเบียบวินัย ไม่มีความเข้มแข็งและความมั่นคงทางกายและใจ ไม่เสียสละ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน ไม่นึกถึงประโยชน์ส่วนรวม แดกความสามัคคี ขาดการคิดอย่างเป็นระบบมีเหตุมีผล ถูกชักจูงให้ลุ่มหลง มัวเมาสิ่งต่างๆ ได้ง่าย ซึ่งส่วนหนึ่งเกิดปัญหาพฤติกรรมและสร้างปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อกว้างขวางแก่สังคมในทุกมิติ เช่น ปัญหาพฤติกรรมเด็กแวน เด็กเกเร เด็กตีกัน เด็กติดยาเสพติด ติดอบายมุข การพนันและอื่นๆ ที่ต้องถูกดำเนินการทางกฎหมาย โดยเฉพาะเกี่ยวกับเด็กแว้นรถซึ่ง ซึ่งมีการแข่งขันบนถนนสายใหญ่หลายสาย ในช่วงกลางดึก

ใช้ชีวิตแบบไร้ค่า ไม่มีประโยชน์ และเกิดปัญหาหลายอย่างตามมา เช่น ต้องไปโรงพัก ได้รับบาดเจ็บ หรือไม่ก็ตาย เป็นภาระต่อเจ้าหน้าที่และพ่อแม่เดือดร้อน เหล่านี้ส่วนหนึ่งมาจากระบบการศึกษา อีกส่วนหนึ่งปัญหาเริ่มจากครอบครัวขาดความอบอุ่น หรือมีปัญหาความเป็นอยู่ฐานะยากจน พ่อแม่ผู้ปกครองต้องหาเงินมาเลี้ยงดูคนในครอบครัวจนไม่มีเวลาที่จะดูแลบุตรหลาน จึงปล่อยปละละเลย กับปัญหาอีกส่วนหนึ่งมาจากสื่อสิ่งพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ สื่อสังคมต่างๆ ที่ไม่มีคุณภาพเข้ามาสอดแทรกในชีวิตของเด็กไทย เหล่านี้สะท้อนจากคำพูดนายกรัฐมนตรี

“การศึกษายังคงเป็นปัญหาสำคัญสำหรับคนไทย ประเทศไทยนั้นอาจเริ่มมีปัญหามาจากสังคมที่ครอบครัวขาดความอบอุ่น พ่อแม่ผู้ปกครองต้องหาเงินมาเลี้ยงดูคนในครอบครัว จนไม่มีเวลาที่จะดูแลลูกหลาน สื่อสิ่งพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ ที่ไม่มีคุณภาพได้เข้ามาสอดแทรกในชีวิตของคนไทย เยาวชนไทย ให้ลุ่มหลงมัวเมา สิ่งต่างๆ เหล่านี้ จนทำให้เกิดปัญหาในทุกมิติ ลึกซึ้ง และมีผลกระทบกว้างขวางต่อสังคมไทย จนไม่มีระเบียบและสร้างปัญหา รัฐต้องใช้จ่ายงบประมาณเป็นจำนวนมาก”

สำนักโฆษก สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี. ๒๕๕๗. รายการคืนความสุขให้คนในชาติ วันที่ ๑๘ ก.ค. ๒๕๕๗. (ออนไลน์)

ทางออกของปัญหาคุณภาพผู้เรียน คือ การจัดการศึกษาเพื่อสร้างคุณภาพคน สามารถจัดได้ในหลายๆ แนวทาง หลายๆ รูปแบบ เพื่อให้เป็นกลไกของการแสวงหาความรู้สิ่งต่างๆ ได้แก่ จัดการศึกษาจากการเรียน

การสอนในสถานศึกษา หรือจากการเรียนรู้ได้ด้วยตนเองหรือตามอัธยาศัย แต่สิ่งสำคัญคือการจัดการศึกษาควรส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษา โดยเฉพาะการเรียนรู้ได้ด้วยตนเองเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต และจำเป็นต้องมองเห็นเชื่อมโยงในส่วนที่จะลดช่องว่างเรื่องราวได้ของคนในสังคม มองในเรื่องของการมีความรู้ มีสุขภาพที่ดี และมีการทำงาน การสร้างอาชีพเป็นสิ่งสำคัญ โดยเสนอทางออกของปัญหาที่ควรดำเนินการคือ

๑.๑ พัฒนาระบบการศึกษาและการจัดการเรียนรู้

ระบบการศึกษาควรมีการพัฒนาหลักสูตรต่างๆ เพื่อสร้างคนไทย สังคมไทยและประเทศไทยให้เข้มแข็ง มันคง มั่งคั่ง ยั่งยืน

โดยการน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเข้ามาเป็นแนวปฏิบัติ และนำเรื่องประวัติศาสตร์ สิทธิหน้าที่ เบญจศีล เบญจธรรม เข้ามาในระบบการศึกษา ต้องให้เด็ก เยาวชน และนักศึกษา เรียนรู้ประวัติศาสตร์ชาติไทย ขนบธรรมเนียม ประเพณีไทยที่งดงาม เพื่อเกิดความรัก ความภาคภูมิใจ และรักษา ขนบธรรมเนียม ประเพณีและสถาบันหลักของความเป็นชาติไทยไว้ นอกจากนี้ต้องให้การศึกษาและการเรียนรู้ช่วยบ่มเพาะและสร้าง ค่านิยมที่เข้มแข็งให้เป็นหลักในการดำเนินชีวิตของคนไทย สร้างให้ คนไทยเป็นผู้ใฝ่หาความรู้ในทุกทาง มีกระบวนการคิดเป็นระบบ มีระเบียบ วินัย มีความมั่นคง ความเข้มแข็งทั้งร่างกาย และจิตใจ มีความซื่อสัตย์ เสียสละ อดทน มีศีลธรรม ละอายเกรงกลัวต่อบาป ไม่ยอมแพ้ต่อ อำนาจฝ่ายต่ำหรือกิเลส มีสติ รู้ตัว รู้คิด รู้ปฏิบัติ มีจิตสำนึก เพื่อแบ่งปันกัน รับผิดชอบต่อสังคมและคำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนร่วม

และต่อชาติเป็นหลัก รวมทั้งต้องรู้จักกตัญญู การเคารพผู้ใหญ่ เคารพกฎหมาย เข้าใจและเรียนรู้การเป็นประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขที่ถูกต้อง อย่างไรก็ตามก็ดี จุดเน้นสำคัญอยู่ที่ “การใช้คุณธรรมและความรู้ การมีสติ ปัญญา ความเพียร จะนำไปสู่ความสุขในการดำเนินชีวิตอย่างแท้จริง” ทั้งนี้การปลูกฝังและบ่มเพาะค่านิยมที่เข้มแข็งให้เกิดขึ้นในจิตใจของคนไทยต้องกระทำตั้งแต่เด็กๆ และที่สำคัญผู้ใหญ่ต้องทำตนให้เป็นแบบอย่าง ดังคำพูดนายกรัฐมนตรีนี

“ลูกหลานสำคัญ ต้องสอนให้เขารู้จักฐานะตนเองตั้งแต่เล็กๆ ลูกต้องไม่รบกวนพ่อแม่จนเกินไป จนต้องไปกู้หนี้ยืมสิน ลูกต้องช่วยพ่อแม่ในการศึกษาเล่าเรียนก่อน ต้องเป็นคนดี อย่าไปหลงติดการพนัน สุรา ยาเสพติด อย่าไปหลงฟุ้งเฟ้อกับของใช้ราคาแพงเกินตัว ก็จะไม่เป็นภาระของพ่อแม่ ไม่ต้องไปกู้เงินมาให้ลูกใช้เรียนหนังสือด้วย ซื้อมอเตอร์ไซค์ ซื้ออะไรต่างๆ ซึ่งเกินฐานะจนเกิดหนี้สินนอกระบบ พ่อแม่ก็ส่งเรียนหนังสือเท่าที่สามารถทำได้ สิ่งเดียวที่คนรายได้น้อยจะให้ เป็นมรดกกับลูกหลานได้คือ การศึกษาเท่านั้นเอง ระบบการศึกษาควรมีการพัฒนา ปรับปรุงให้สอดคล้องกับเศรษฐกิจและสังคมไทย ให้เป็นการศึกษาเพื่อสร้างคนไทย สังคมไทยและประเทศไทยให้เข้มแข็ง มันคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ลูกหลานจึงต้องอดทนศึกษาเล่าเรียน เพื่อวันข้างหน้าจะได้เจริญเติบโตขึ้นมา สร้างฐานะแล้วเลี้ยงดูพ่อแม่ได้ในอนาคต”

สำนักโฆษก สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี. ๒๕๕๗. รายการคืนความสุขให้คนในชาติ วันที่ ๕ ก.ย. ๒๕๕๗. (ออนไลน์)

๑.๒ กระบวนการเรียนการสอนต้องยึดเด็กไทยเป็นศูนย์กลาง ของการพัฒนา เน้นให้อ่านออก เขียนได้ คิดวิเคราะห์เป็น

“ท่านต้องเริ่มสร้างให้เขาคิดให้เป็นตั้งแต่เด็กๆ มีกระบวนการคิด มีวิสัยทัศน์และคิดให้ได้ว่าจะทำอะไร รู้จักและสร้าง Road Map ได้ วางอนาคตตัวเองได้ วิเคราะห์ตัวเองได้ว่าเป็นเด็กแล้วโตขึ้นจะเป็นอะไร อยากเห็นประเทศชาติเป็นอะไรอย่างไร การวางยุทธศาสตร์ชาติมีความจำเป็น เราต้องกำหนดให้ได้ก่อน ต้องให้เด็กไทยรู้จักก่อนด้วยเพื่อให้มองเห็นเป้าหมายของประเทศ ถ้าเขาไม่รู้ ก็ไม่สามารถรู้คิดได้ว่าควรทำอะไร ต่อจากนั้น ขาดเป้าหมายของชีวิตและแรงจูงใจในการมีส่วนร่วมสร้างสังคมและประเทศชาติ อาจมีความคิดเพียงเดียวเรียนหนังสือจบ หาเงินหารายได้ เลี้ยงครอบครัว มีลูกมีเต้าแล้วก็ตาย มีแค่นั้น ผมจึงเห็นว่ารูปแบบการเรียนการสอนต้องได้รับการปรับปรุง”

สำนักโฆษก สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี. ๒๕๕๗. รายการคืนความสุขให้คนในชาติ วันที่ ๒๒ ส.ค. ๒๕๕๗. (ออนไลน์)

ข้อความข้างต้นเป็นหนึ่งในมุมมองของนายกรัฐมนตรีซึ่งสะท้อนถึงความสำคัญของกระบวนการคิดกับการปลูกจิตสำนึกต่อสังคมและประเทศชาติ การจัดกระบวนการเรียนการสอนไม่ควรเน้นเฉพาะการท่องจำในตำราอย่างเดียว ต้องฝึกให้เด็กรักการเรียนรู้ด้วยตัวเอง มีประสบการณ์จากการลงมือปฏิบัติ ส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน สอนให้เขียนได้ สรุปความ

ย่อความเป็น มีการเขียน
เรียงความเรื่องต่างๆ ฝึก
เด็กให้เขียนหนังสือและ
อ่านหนังสือได้เร็ว ซึ่งเป็น
การช่วยให้เก็บบรรจุข้อมูล
ไว้ในสมองได้มากและสมอง
ทุกส่วนได้ทำงานสัมพันธ์กัน
ฝึกให้เด็กใช้สมอง ยิ่งใช้งาน

มากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะฝึกให้เด็กคิดให้เป็น คิดให้เร็ว มีกระบวนการคิดเป็นระบบ
สามารถสร้างวิสัยทัศน์และกำหนดแผนงานโครงการพร้อมแนวทาง
หรือหนทางปฏิบัติหรือกลยุทธ์ให้ไปสู่เป้าหมายได้ (Road Map) รู้จัก
วิเคราะห์ตนเอง ปฏิบัติตนโดยไม่ทำให้พ่อแม่และผู้ที่เกี่ยวข้องเป็นทุกข์
เพราะหากเป็นทุกข์เช่นนั้น จะเกิดเป็นทุกข์อย่างยั่งยืนตามวงจรของชีวิต
ที่สำคัญต้องรู้และวางแผนอนาคตที่ดีของตนได้ และขยายอนาคตไปสู่
สังคมและประเทศชาติ พร้อมหมั่นใฝ่เรียนรู้ ฝึกฝน ปฏิบัติและพัฒนา
ตนเองให้เกิดความรู้ ทักษะ สมรรถนะ และความชำนาญการ เพื่อการ
ก้าวสู่การทำงาน การประกอบอาชีพ และการหารายได้เลี้ยงชีพและครอบครัว
เมื่อเติบโตขึ้นและจบการศึกษา สร้างสรรค์สิ่งดีๆ ให้เกิดแก่ชีวิตตน เกิดแก่
สังคมและประเทศชาติ อย่างไรก็ตาม จุดเน้นสำคัญของกระบวนการเรียน
การสอน คือ **“สอนให้เป็นคนดี สอนให้มีความรู้ที่ถูกต้อง ให้มีงานทำ
สามารถประกอบอาชีพได้”**

การดำเนินการ รอบ ๖ เดือนที่ผ่านมา (ระหว่าง ๑๒ กันยายน ๒๕๕๗
– ๑๒ มีนาคม ๒๕๕๘) ในเรื่องคุณภาพผู้เรียนและส่งเสริมการเรียนรู้

กระทรวงศึกษาธิการเร่งพัฒนาเด็กนักเรียนตั้งแต่ระดับประถมศึกษาให้อ่านออกเขียนได้ อ่านคล่อง เขียนคล่อง และสื่อสารให้ได้ โดยประกาศเป้าหมายในปีการศึกษา ๒๕๕๘ เป็นปีปลอดเด็กอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ มีการดำเนินงานเชิงรุกสำรวจเด็กอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้อันทุกเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อให้ได้ข้อมูลและมุ่งเน้นการแก้ปัญหาที่ตัวนักเรียนเป็นรายบุคคล รวมทั้งปรับเปลี่ยนการเรียนการสอนภาษาไทยในชั้นเรียนให้เป็นไปตามหลักภาษาไทยที่ถูกต้อง เสริมด้วยการจัดทำแบบฝึกอ่านภาษาไทยให้เข้าใจอย่างง่ายๆ ซึ่งวิธีการนี้ช่วยพัฒนาการอ่านเขียนของเด็กไทยให้ดีขึ้นได้

๑.๓ ปลุกฝังค่านิยมหลัก ๑๒ ประการให้กับเด็กและเยาวชน
คำกล่าวตอนหนึ่งของนายกรัฐมนตรี

“คน คือ ทรัพยากรสำคัญของทุกประเทศในโลก มีความคิดที่แตกต่าง มีความเชื่อ มีทัศนคติที่ต่างกันไป หากเราปรับทัศนคติหรือค่านิยมของคนไทยใหม่ ให้กลับมาเป็นคนไทยโดยสมบูรณ์ โดยมีค่านิยมหลัก ๑๒ ประการที่สำคัญสำหรับคนไทย สังคมไทย ดังที่ผมเคยกล่าวเน้นย้ำ คือ ความรัก ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ถ้อยทีถ้อยอาศัย มีรอยยิ้ม มีคุณธรรมจริยธรรม รู้จักหน้าที่ มีความรับผิดชอบ เห็นแก่ประโยชน์ของส่วนรวมของประเทศชาติเป็นหลัก และยึดถือเป็นงานของทุกคนที่จะทำเพื่อประเทศชาติ”

สำนักโฆษก สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี. ๒๕๕๗. รายการคืนความสุขให้คนในชาติ วันที่ ๑ ส.ค. ๒๕๕๗. (ออนไลน์)

โดยปกติค่านิยมมีอยู่ในตัวตนของทุกคน แต่อาจมีหลงลืมกันไปบ้าง ก็ควรทบทวนและรื้อฟื้นจิตสำนึกความเป็นไทยขึ้นมาใหม่ แต่ไม่ได้หมายความว่าต้องท่องจำให้ได้ เพียงแต่ให้รู้ถึงผลดีของแต่ละข้อแต่ละการปฏิบัติที่มีต่อตัวเองและสังคม อย่างน้อยก็เป็นการเตือนสติ เตือนให้เด็กมีความกตัญญู รักพ่อแม่ รักสถาบันชาติ ศาสนาและพระมหากษัตริย์ มีจิตสำนึกในเรื่องความมั่นคงของชาติ ให้ประเทศชาติปลอดภัย ต้องถือว่าเป็นงานของทุกคนที่ต้องยึดถือ ฉะนั้นโรงเรียนต่างๆ ควรนำไปใช้ให้ถูกต้องหรือทั้งบ้าน-วัด-โรงเรียน หรือ “บวร” ซึ่งเป็นแหล่งอบรมสั่งสอนและให้การศึกษาเรียนรู้เพื่อสร้างคน ต้องช่วยกันทำความเข้าใจ ส่งเสริม ปลุกฝัง บ่มเพาะให้แก่ลูกหลาน นักเรียน นิสิต นักศึกษา ผ่านการกระทำทำให้เกิดการซึมซับเข้าไปในวิถีดำเนินชีวิต เพื่อสร้างคนไทยให้เป็นทั้ง

คนดีและคนเก่ง รวมไปถึงมีความซื่อสัตย์ มีจิตสำนึก อย่างไรก็ตาม วัตถุประสงค์ทางการศึกษาก็ให้ความสำคัญกับประวัติศาสตร์ของชาติไทย การปลูกฝังค่านิยมหลักของคนไทย ๑๒ ประการ และหน้าที่ของพลเมืองไทย โดยนำมาบรรจุในหลักสูตรให้เหมาะกับนักเรียนแต่ละช่วงวัย เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจ และประสบการณ์ เสริมสร้างกระบวนการคิด รวมถึงปลูกจิตสำนึกและค่านิยมหลักของคนไทยให้กับเด็กและเยาวชน

บันไดการปลูกฝังค่านิยมหลักสร้างจิตสำนึกความเป็นไทยมีอยู่ ๓ ขั้น คือ ขั้นที่ ๑ การสร้างความตระหนักรู้และเข้าใจ ขั้นที่ ๒ ต้อง

ลงมือทำ ไม่ใช่แค่ท่องจำ แต่ต้องนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน และที่สำคัญที่สุดในขั้นที่ ๓ การสร้างสภาพแวดล้อม ทุกคนในสังคมต้องเป็น “ต้นแบบ” ที่ดี ทำให้เด็กดู ทั้งในครอบครัวในสังคม ผู้ใหญ่เป็นตัวอย่างที่ดีให้กับเด็ก เมื่อเด็กเห็นคนรอบข้างหรือคนในสังคมประพฤติดี ปฏิบัติชอบ เด็กก็จะเกิดการรับรู้ ชิมซับและทำตาม นำไปประยุกต์ใช้ เมื่อเจริญเติบโตก็จะเป็นอนาคตที่ดีของชาติต่อไป

๒. ปัญหาหลักสูตรการเรียนไม่เหมาะกับวัยของเด็ก

ความสำคัญของการศึกษาเป็นบ่อเกิดของปัญญา แต่มีเสียงร้องเรียนมาจากเด็กและผู้ปกครองจำนวนมาก ที่กล่าวถึงการศึกษาระดับอนุบาล หลักสูตรการเรียนในปัจจุบันมีความไม่เหมาะสมอยู่บางประการ ซึ่งน่าจะปรับให้เหมาะกับวัยของเด็ก อย่างเช่น การให้ความรู้ในวิชาต่างๆ ไม่เหมาะกับวัยของเด็ก บางวิชาเด็กเล็กไม่ควรต้องเรียน สมัยก่อนเรียนแล้วจบเป็นเรื่องๆ เป็นวิชาตามวัย คือเป็นเด็กก็รู้เท่านี้พอ โตขึ้นก็ไปเรียนวิชาอื่น เพราะบางวิชาไม่เหมาะที่จะเรียนตลอด แต่วิธีคิดในแบบปัจจุบันเป็นการเรียนที่มีวิชามากมาย และเด็กต้องเรียนทุกวิชา ปีนี้ก็เรียนวิชาเท่านี้ ปีต่อไปก็เรียนเท่าเดิม แต่ยากขึ้น ทำให้ต้องเรียนมาก แต่ไม่เข้าใจ ภูมิรู้ไม่แน่น และเป็นภาระในการทำการบ้านมาก และอาจต้องเรียนพิเศษเพิ่มเติม เด็กจึงไม่มีเวลาอยู่กับพ่อแม่ผู้ปกครองให้อบรมสั่งสอน และช่วยทำงานบ้าน ส่งผลชัดเจนว่าเด็กในปัจจุบันทำอะไรไม่เป็น ทำงานบ้านก็ไม่เป็น พ่อแม่ทำให้หมด รวมถึงตำราหรือหนังสือเรียนของเด็ก ซึ่งมีความทันสมัยแต่ก็ยากเกินไป เช่น หนังสือเรียนวิชาสังคมของเด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ให้เด็กเขียนคำตอบยาวๆ ทั้งๆ ที่เด็กประถมศึกษาปีที่ ๑ ยังเขียนหนังสือไม่เก่ง ซึ่งคงจะลำบากสำหรับเด็ก

บางทีถ้ายากเกินไป เด็กก็จะไม่อยากเรียนหนังสือ กลัวตอบไม่ได้ กลัวสอบตก สิ่งสำคัญของการศึกษาอย่างหนึ่ง คือต้องสร้างแรงจูงใจให้เด็กอยากเรียนหนังสือ

ทางออกของปัญหาที่ควรดำเนินการ คือ

๒.๑ การปรับหลักสูตรเพื่อสร้างแรงจูงใจให้เด็กอยากเรียนหนังสือ

“ทำอย่างไร ให้คนเข้าสู่ระบบการศึกษาให้มากขึ้น คนต้องเรียนรู้ ต้องมีความรู้ ต้องเรียนหนังสือเพื่อพัฒนาตนเอง เรียนอะไร ที่เป็นประโยชน์ มีงานทำ ไม่ใช่ผลึกให้คนออกไปนอกระบบ การศึกษา เลิกเรียน เพราะเรียนไม่ไหว”

สำนักโฆษก สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี. ๒๕๕๗. รายการคืนความสุขให้คนในชาติ วันที่ ๑๕ ส.ค. ๒๕๕๗. (ออนไลน์)

คำกล่าวตอนหนึ่งของนายกรัฐมนตรียี่สะท้อนถึงความสำคัญของระบบการศึกษา โดยเฉพาะการปรับหลักสูตรการศึกษาเพื่อสร้างแรงจูงใจให้เด็กอยากเรียนหนังสือ กำหนดวิชาเรียนให้น้อยลงและให้เหมาะกับวัยของเด็ก โดยเน้นการสอนให้น้อยลง และให้เด็กได้เรียนรู้มากขึ้น เน้นการเรียนรู้ให้มีคุณภาพ ไม่ใช่เน้นแต่ปริมาณ รวมถึงควรเป็นหลักสูตรที่มีการปรับพื้นฐานของเด็กให้เท่ากันก่อน และเมื่อถึงเวลาที่เหมาะสมของเด็ก ก็เปิดโอกาสให้เลือกได้ตามความชอบและความถนัด นอกจากนี้ หลักสูตรแต่ละระดับตั้งแต่เล็กจนโตควรให้มีความต่อเนื่องกัน ทั้งการศึกษาขั้นพื้นฐาน การศึกษาต่อ

ในระดับอาชีวศึกษาและมหาวิทยาลัย จนจบการศึกษาแล้วมีงานทำ มีอาชีพ มีรายได้ เพราะเมื่อระบบการศึกษาผลิตกำลังคนแล้ว ก็ต้องสร้างงานให้เขาทำ มิใช่จบมาแล้วไม่มีใครจ้าง ก็ถือเป็นการสูญเสียในการลงทุนด้านการศึกษา

๒.๒ การปรับปรุงตำราหรือหนังสือเรียน

ตำราหรือหนังสือเรียนที่ยากเกินไป ก็เป็นสิ่งที่หนึ่งทำให้เด็กไม่อยากเรียนหนังสือ จึงควรปรับปรุงให้มีความง่าย-ยาก ที่เหมาะกับวัยของเด็กในการที่จะเรียนรู้ เน้นให้เข้าใจง่าย จำง่าย ท่องง่าย และค่อยๆ เพิ่มระดับความยากขึ้นไปเรื่อยๆ ทีละขั้น ปัจจุบันกระทรวงศึกษาธิการ

ได้มีคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบและประเมินคุณภาพตำรา หนังสือเรียน เอกสารต่างๆ ตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน

เพื่อนำมาขึ้นบัญชีสื่อการเรียนรู้ และให้สถานศึกษาได้เลือกใช้ เป็นพื้นฐาน หากมีการเพิ่มเติมเนื้อหาให้กว้างขวางยิ่งขึ้น ทั้งตำรา หนังสือเรียนและเอกสาร ต้องผ่านการเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและคณะกรรมการภาค ๔ ฝ่าย ประกอบด้วย ผู้แทนครู ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนชุมชน และผู้แทนกรรมการนักเรียน แต่ประเด็นสำคัญที่ต้องช่วยกันคิดหาแนวทางหรือวิธีการคือ “ทำอย่างไร ให้ได้หนังสือเรียนราคาถูก มีคุณภาพ ทันสมัย ที่นำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน”

๓. ปัญหาการเรียนรู้ในระบบโรงเรียนมีค่าใช้จ่ายสูง

“ผมมีแนวความคิดว่า ทั้งครู ผู้ปกครอง เด็ก จะต้องมีส่วนสัมพันธ์กันและต้องสร้างความผูกพันระหว่างกันให้ได้ มีความหวังดี ให้ความเคารพต่อกัน เพื่อร่วมกันจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่มีคุณภาพให้กับเด็ก ขอให้จัดการเรียนการสอนในห้องเรียนเป็นหลัก มากกว่าการสอนพิเศษ ซึ่งลดค่าใช้จ่ายของเด็กและผู้ปกครองลง เพราะทำให้เกิดความเดือดร้อน โรงเรียนมีค่าใช้จ่ายในการเรียนสูง อุปกรณ์ราคาแพง และมีเรียนพิเศษเพิ่มเติม เป็นภาระในการเรียน ๒ ช่วงเวลา เกิดปัญหาในระบบการศึกษาของไทยเป็นอย่างยิ่ง”

สำนักโฆษก สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี. ๒๕๕๗. รายการคืนความสุขให้คนในชาติ วันที่ ๔ ก.ค. ๒๕๕๗. (ออนไลน์)

ปัจจุบันพ่อแม่ผู้ปกครองส่วนใหญ่รู้สึกเดือดร้อนต่อค่าใช้จ่ายในการเรียนของเด็กที่ค่อนข้างสูง เนื่องจากโรงเรียนมีค่าใช้จ่ายในการเรียนสูง อุปกรณ์การเรียนมีราคาแพง ยิ่งถ้าเรียนกวด

วิชา ค่าใช้จ่ายก็จะยิ่งสูงมากขึ้น การเรียนพิเศษหรือเรียนกวดวิชาทำให้เกิดปัญหาในระบบการศึกษาของไทยอย่างยิ่ง เพราะนอกจากเป็น

การเพิ่มภาระค่าใช้จ่ายให้กับพ่อแม่ผู้ปกครองของเด็กแล้ว ยังทำให้เด็กมีภาระในการเรียน ๒ ช่วงเวลา ส่วนครูก็ต้องใช้เวลานอกเหนือจากการสอนในห้องเรียนไปสอนพิเศษหรือกวดวิชาให้เด็กเพิ่มเติม ทำให้ไม่มีเวลากลับบ้านไปดูแลลูกของตน เมื่อกลับถึงบ้านก็เหนื่อย ก็หงุดหงิดสำหรับลูกคนยากจนที่ไม่มีเงินไปเรียนกวดวิชา ก็อาจสอบตก เกิดปัญหาความเหลื่อมล้ำในระบบการศึกษา และเป็นวิีธีผลักคนออกนอกระบบการศึกษา เลิกเรียนเพราะเรียนไม่ไหว ซึ่งหลักการของการศึกษาคือ

“เด็กทุกคนควรได้รับการศึกษาที่สามารถไปเรียนต่อได้ แข่งขันกันอย่างเสมอภาค เท่าเทียมกันในการเรียนต่อในระดับที่สูงขึ้น และค่าใช้จ่ายด้านการศึกษาต้องน้อยลง ไม่เป็นภาระของผู้ปกครอง”

สำนักโฆษก สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี. ๒๕๕๗. รายการคืนความสุขให้คนในชาติ วันที่ ๘ ส.ค. ๒๕๕๗. (ออนไลน์)

ทางออกของปัญหาที่ควรดำเนินการ คือ เน้นการจัดการเรียนการสอนของครูให้มีคุณภาพ ขอให้สอนในห้องเรียนเป็นหลักมากกว่าการสอนพิเศษ ใช้เวลาระหว่างครูและเด็กในห้องเรียนอย่างมีคุณค่าและมีคุณภาพ ถ้าเด็กเรียนในห้องเรียนดี พ่อแม่ก็ไม่ต้องเดือดร้อน ที่สำคัญควรสอนให้น้อยลงสำหรับเรื่องวิชาการ หรือไม่ใช่สิ่งสอนเด็กอย่างเดียว แต่เน้นให้เด็กเกิดกระบวนการเรียนรู้ให้มากขึ้น ซึ่งต้องปรับวิธีการสอนให้ง่าย ใช้เวลาศึกษาวิเคราะห์ ติดตามและดูแลเด็กให้มากขึ้น และครูก็จะมีเวลาไปทำภารกิจต่างๆ ในชีวิตได้มากขึ้น รวมไปถึงการสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือที่ดีต่อกันและกันให้ได้ระหว่างครู ผู้ปกครอง และเด็ก

เพื่อร่วมกันวางเป้าหมาย แนวปฏิบัติ บทบาทแต่ละคนให้ชัดเจนและ ดำเนินการให้บรรลุผลตามเป้าหมาย ในการสร้างเด็กให้มีคุณภาพ

นอกจากครูจะมีบทบาทสำคัญ ต่อการสร้างเด็กให้มีคุณภาพแล้ว ครอบครัว พ่อแม่ผู้ปกครอง เด็ก ก็มีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากัน ทุกวันนี้ปัญหาคุณภาพเด็กไทย ทั้งติด

ยาเสพติด ไม่เรียนหนังสือ ทะเลาะวิวาทตีกัน และอีกมากมาย อันก่อให้เกิดปัญหาสังคมตามมา ครอบครัวต้องเข้ามาช่วยแก้ปัญหา เหล่านี้ ครูและผู้ปกครองต้องเปิดโลกทัศน์ของตนให้มากขึ้น อ่าน หนังสือ ติดตามข่าวสารการศึกษาทั้งในและต่างประเทศจากสื่อต่างๆ เพื่อก้าวตามให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของโลก และนำมาประยุกต์ ให้เหมาะกับการศึกษาของไทย ขณะเดียวกันผู้ปกครองต้องให้เด็ก เรียนรู้และรู้จักฐานะตนเอง นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาใช้ในการดำเนินชีวิต มีความอดทน รู้และปฏิบัติตามหน้าที่ เพื่อ วันข้างหน้าจะได้เติบโตขึ้นอย่างมั่นคงและมีอนาคตที่ดี ครอบครัว ต้องมีเวลาที่มีคุณภาพให้แก่กันและกัน เมื่อเด็กมีปัญหาเกิดขึ้น ครอบครัวและโรงเรียนต้องร่วมมือกันแก้ไขปัญหาให้ผ่านไปให้ได้ ถ้าทั้งครู ผู้ปกครองและเด็กมีความพึงพอใจต่อการศึกษา จะทำให้ การศึกษาดีขึ้นตามลำดับ และคนเข้าสู่ระบบการศึกษามากขึ้น ประเทศชาติก็เดินหน้าพัฒนาไปได้

๔. ปัญหาการวัดประเมินผลการศึกษาและการประกันคุณภาพการศึกษา

เมื่อพูดถึงเรื่องการวัดประเมินผลการศึกษาในระดับชาติ จำเป็นต้องพูดถึงการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้ขั้นพื้นฐาน (O-NET : Ordinary National Education Test) ซึ่งยังเป็นปัญหาการศึกษาในทุกวันนี้ มีเสียงสะท้อน มุมมองและข้อเรียกร้องต่างๆ มากมายในทางลบ แต่ภายใต้ความหวังดีต่อการศึกษาทั้งสิ้น อย่างไรก็ตาม ยังคงต้องดำเนินการต่อว่าในอนาคตต้องมีการทบทวน ปรับปรุง เปลี่ยนแปลงให้เหมาะสม ซึ่งต้องพิจารณาที่ความพร้อมและประโยชน์อันแท้จริงที่ส่งผลกระทบต่อประเทศไทยเป็นสำคัญ รวมไปถึงข้อร้องเรียนเกี่ยวกับระบบประเมินคุณภาพการศึกษาของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ที่สะท้อนตัวชี้วัดการประเมินคุณภาพมาตรฐานการศึกษาไม่สอดคล้องกับบริบทสถานศึกษา ทั้งวิธีการประเมินยังเป็นภาระยุ่งยากต่อครู อาจารย์และบุคลากรในองค์กร ต้องใช้เวลาเตรียมเอกสารการประเมิน ซึ่งเป็นงานธุรการทั้งสิ้น ทำให้เสียเวลาไปกับภาระงานที่มีไข่งานสอน

ทางออกของปัญหาที่ได้ดำเนินการ กระทรวงศึกษาธิการปรับลดการทดสอบทางการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน (O-NET) จากเดิม ๘ กลุ่มสาระวิชา เหลือ ๕ กลุ่มสาระวิชา เพื่อให้การทดสอบเป็นไปตามความจำเป็นและยังคงมาตรฐานระดับสากลไว้ โดย ๓ กลุ่มสาระวิชาที่ปรับลดลง ให้โรงเรียนรับผิดชอบเป็นผู้จัดหลักสูตรและดำเนินการสอบเอง เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของแต่ละพื้นที่ สำหรับระบบประเมินคุณภาพการศึกษา ได้เสนอแนะและขอความร่วมมือจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ให้ชะลอการประเมินคุณภาพมาตรฐานการศึกษา

ตามตัวชี้วัดที่กำหนดในรอบที่ ๔ ออกไปก่อน โดยให้มีการทบทวนกระบวนการ มาตรฐาน ตัวชี้วัดการประเมินคุณภาพการศึกษา ให้สอดคล้องกับบริบทของการศึกษาไทย กลุ่ม ประเภท และคุณลักษณะของแต่ละสถาบันการศึกษา ทั้งสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน วิทยาลัย และมหาวิทยาลัย ที่มีความแตกต่างกันไปในแต่ละแห่ง รวมถึงปรับปรุงวิธีการประเมินเพื่อลดภาระของครู อาจารย์ ในการเตรียมข้อมูลเพื่อการประเมิน ทั้งนี้ให้ สมศ. นำเสนอข้อปรับปรุงและแนวทางการแก้ไข เป็นวาระเข้าคณะรัฐมนตรีเมื่อมีการจัดตั้งรัฐบาล เพื่อพิจารณาอนุมัติก่อนการประเมินครั้งต่อไป

ประเด็นสอง : ลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาและยกระดับมาตรฐานการศึกษา

“ทำอย่างไรให้คนทุกคนมีโอกาสทางการศึกษาเท่าเทียมกัน วันนี้เราต้องแก้ปัญหาต่างๆ ให้ได้เสียก่อน คนจนรายได้น้อยขาดโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาในชั้นมัธยมปลายและอุดมศึกษา ควรจัดการศึกษาให้ทั่วถึง ให้สามารถเข้าถึงการศึกษาได้ ตลอดจนคุณภาพการศึกษาของไทยยังคงต้องพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ให้มีความทันสมัยและทันต่อความต้องการของตลาดแรงงาน ซึ่งต้องเร่งให้ได้ก่อน เรื่องอื่นๆ ต้องนำไปแก้กันอีกทีในระยะยาว ให้เกิดความทั่วถึง เท่าเทียม ลดความเหลื่อมล้ำ”

สำนักโฆษก สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี. ๒๕๕๗. รายการคืนความสุขให้คนในชาติ วันที่ ๒๙ ส.ค. ๒๕๕๗. (ออนไลน์)

“การสอนโดยใช้ดิจิทัลนั้น จะเป็นสื่อการสอนที่มีความสำคัญในการขยายโอกาสทางการศึกษาที่มีคุณภาพเข้าสู่ทุกพื้นที่ ให้คนได้เข้าถึงการศึกษา”

สำนักโฆษก สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี. ๒๕๕๘. รายการคืนความสุขให้คนในชาติ วันที่ ๒๗ มี.ค. ๒๕๕๘. (ออนไลน์)

คำกล่าวข้างต้นเป็นมุมมองของนายกรัฐมนตรีที่สะท้อนสภาพปัญหาทางการศึกษา ๒ เรื่องหลักคือ

๑. ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา

นับวันจะเป็นปัญหาที่เรื้อรังและทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษามาจากความไม่เท่าเทียมกันทางเศรษฐกิจ การสร้างรายได้ และชนชั้นทางสังคมของคนในประเทศ รวมถึงการขาดโอกาสในการเข้าถึงบริการทางการศึกษาของรัฐ คนยากจนรายได้น้อยขาดโอกาสในการเข้าถึงการศึกษา คนที่มีความมั่งคั่งมีฐานะทางเศรษฐกิจสังคมดี มีรายได้มาก ย่อมมีค่านิยม มีความพึงพอใจ และมีโอกาสส่งบุตรหลานเข้าเรียนโรงเรียนดีๆ และได้รับการศึกษาในระดับสูงๆ มากกว่าคนยากจนรายได้น้อย ซึ่งอาจมี

โอกาสเข้าถึงการศึกษาได้เพียงในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ก็ต้องออกจากระบบการศึกษาเพื่อไปประกอบอาชีพเลี้ยงปากเลี้ยงท้องช่วยเหลือครอบครัว จะมีโอกาสน้อยมากที่เข้าถึงการศึกษาระดับอุดมศึกษา อีกประเด็นหนึ่งของความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา คือความแตกต่างกันอย่างมากของคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาระหว่างโรงเรียนในเมืองและในชนบท รวมถึงโรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดเล็ก ซึ่งมีบริบทและพื้นที่ต่างกัน โรงเรียนในชนบทและโรงเรียนขนาดเล็กหลายแห่งก็มีปัญหาด้านการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ ปล่อยปละละเลยผู้เรียน รวมถึงผู้บริหารโรงเรียน ครู ตลอดจนพ่อแม่ผู้ปกครองก็ไม่ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาเท่าที่ควร

ทางออกของปัญหาที่ควรดำเนินการ คือ การหาวิธีให้คนเข้าถึงบริการทางการศึกษาได้มากขึ้น และการทำให้โรงเรียนทั่วไทยต้องไม่แตกต่างกันมาก โดยการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นการเพิ่มโอกาสทางการศึกษาและลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา

๑.๑ สร้างโอกาสการเข้าถึงบริการทางการเงินเพื่อการศึกษา **มากขึ้น** เช่น การให้กู้ยืมเงินเพื่อการศึกษา การสนับสนุนทุนการศึกษาในด้านต่างๆ ที่เป็นการสร้างคนให้ตรงกับความต้องการพัฒนาท้องถิ่นของตน การกระจายทุนการศึกษาให้ทั่วถึง การกู้ยืมเงินที่ผูกกับรายได้ในอนาคต ซึ่งก็เป็นวิธีการเพิ่มโอกาสทางการศึกษาสำหรับคนที่มีรายได้น้อยและรายได้ค่อนข้างจำกัด เพราะเชื่อกันว่าการศึกษสร้างคนให้เรียนรู้สิ่งต่างๆ เกิดความรู้ความสามารถและช่วยให้คนมีงานทำ ซึ่งเป็นหนทางหนึ่งของการหลุดพ้นจากวงจรความยากจน และยังช่วยลดช่องว่างระหว่างคนร่ำรวยและคนยากจน ดังคำกล่าวตอนหนึ่งของนายกรัฐมนตรี

“ถ้าเราไม่ปรับระบบการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน ก็จะทำให้ไม่มีงานทำอีก ไม่มีรายได้ ไม่ส่งเสริมระบบเศรษฐกิจ ก็ไม่สามารถผ่อนชำระเงินกู้ยืมเพื่อการศึกษาได้อีก นี่คือปัญหาที่ต้องดูให้ครบระบบ”

สำนักโฆษก สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี. ๒๕๕๗. รายการคืนความสุขให้คนในชาติ วันที่ ๑๓ มิ.ย. ๒๕๕๗. (ออนไลน์)

๑.๒ ยกระดับคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดความทัดเทียมกัน และต้องคำนึงถึงการสร้างคนเพื่อส่งเสริมระบบเศรษฐกิจในภูมิภาคและพื้นที่ของตน ส่งเสริมความร่วมมือกันของทุกฝ่าย โดยเฉพาะส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานอื่นๆ ในพื้นที่ หรือบูรณาการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การศึกษาทันต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว และส่งเสริมระบบเศรษฐกิจในพื้นที่ ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาต้องหันหน้าเข้าหากัน เสียสละ และมีการบริหารจัดการที่เกื้อกูลซึ่งกันและกันในการพัฒนาการศึกษาของพื้นที่เพื่อประโยชน์ด้านการศึกษาของบุตรหลานของตน

๑.๓ เพิ่มโอกาสและคุณภาพการศึกษาไทยโดยจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม การนำเทคโนโลยีการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงริเริ่มไว้แล้ว กระจายไปยังสถานศึกษาในพื้นที่ชนบทและพื้นที่ห่างไกลให้มากขึ้น เพื่อใช้เป็นช่องทางของการเพิ่มการเรียนรู้ในทุกระดับ โดยพัฒนา

วิธีการและรูปแบบการเรียนการสอน พร้อมสื่อการสอนให้มีคุณภาพ และปรับปรุงครูและบุคลากรทางการศึกษาให้ได้มาตรฐานเท่าเทียมกัน ทั้งส่วนกลางและภูมิภาค ดั่งนายกรัฐมนตรีกล่าวไว้ตอนหนึ่งว่า

“การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม นั้น ก็เป็นแนวทางหนึ่งที่จะสร้างความทัดเทียมทางการศึกษาได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งโรงเรียนที่อยู่ห่างไกล มีครูน้อย ผมต้องขอความร่วมมือจากคุณครูช่วยกันให้ความสนใจ แล้วก็เน้นย้ำ อธิบายเพิ่มเติมจากบทเรียนผ่านโทรทัศน์ดาวเทียมด้วย คงไม่ใช่ให้โทรทัศน์หรือตู้ หรือครูตู้ อาจารย์ตู้ มาสอน แต่ให้ครูดูตัวอย่างจากในโทรทัศน์ นักเรียนก็ดูไปด้วยแล้วก็เน้นย้ำอธิบายเพิ่มเติม ทำความเข้าใจ ช่วยได้มากในเรื่องความเท่าเทียม ความทันสมัย”

สำนักโฆษก สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี. ๒๕๕๗. รายการคืนความสุขให้คนในชาติ วันที่ ๒๑ พ.ย. ๒๕๕๗. (ออนไลน์)

ขณะนี้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) นำรูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยใช้การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของโรงเรียนนำร่องในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต ๑ มาเป็นต้นแบบขยายผล ซึ่งใช้ได้ผลดีโดยเฉพาะกับโรงเรียนขนาดเล็กที่ขาดแคลนครูสอน ประกอบกับเห็นผลชัดเจนว่านักเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาดังกล่าวที่ทดลองการจัดการรูปแบบการเรียนการสอนทางไกลมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากคะแนนทดสอบระดับชาติ และ O-NET เพิ่มขึ้นสองเท่าและสูงกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศ ซึ่งน่าจะขยายผลในโรงเรียนขนาดเล็กทั่วประเทศ เป็นการแก้ปัญหาอย่างเป็น

รูปธรรมของโรงเรียนขนาดเล็กที่ขาดแคลนครู มีครูสอนไม่ครบชั้น ไม่ตรงวิชาเอกได้ ทั้งยังช่วยยกระดับมาตรฐานการเรียนการสอนในพื้นที่ห่างไกล ตรงนี้ก็ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในพื้นที่ ที่สำคัญครูในพื้นที่ต้องนำมาประยุกต์ให้เหมาะกับบริบท การนำบทเรียนการสอนทางไกลผ่านโทรทัศน์ดาวเทียมมาใช้ คงไม่ใช่ให้เป็นครูผู้สอนแทน หรือเปิดโทรทัศน์ให้นักเรียนดู แล้วไม่มีครูอยู่ด้วย แต่ครูต้องใช้เป็นบทเรียนตัวอย่าง ครูและนักเรียนดูไปด้วยกัน และครูเน้นย้ำ อธิบายเพิ่มเติม ตีความ ทำความเข้าใจ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้และปัญญาเพิ่มพูนขึ้น ซึ่งช่วยได้มากในเรื่องความเท่าเทียม และความทันสมัยด้านการศึกษา รวมถึงกรณีของโรงเรียนขนาดเล็ก ช่วยลดภาระของครูคนเดียวสอนหลายๆ ชั้นลงได้

มีการมอบหมายให้ สพฐ. ประสานความร่วมมือกับมูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ดำเนินการประเมินผลเกี่ยวกับการบริหารจัดการ การดูแลเอาใจใส่ของครู และความตั้งใจของนักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน ๑๕,๕๕๓ โรงเรียน ที่จัดการเรียนการสอนผ่านดาวเทียม ตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน ๒๕๕๗ ถึงปัจจุบัน พบว่า กว่าร้อยละ ๙๘ มีความพึงพอใจ นักเรียนมีความรู้มากขึ้น มีพัฒนาการที่ดีขึ้น แต่ก็เน้นย้ำว่าเป็นการเสริมรูปแบบการสอนของครูเพื่อให้เด็กได้รับการศึกษาอย่างมีคุณภาพ เท่าเทียมกันทั่วประเทศ

๑.๔ จัดบริการการศึกษาให้ครอบคลุมกลุ่มด้อยโอกาสทุกกลุ่ม

อาทิ กลุ่มเด็กในพื้นที่ชายแดนและเด็กที่ตกหล่น ยากจน ไร้ที่พึ่ง หรือเด็กที่ไม่มีหลักฐานทะเบียนราษฎร หรือเด็กที่เป็นบุตรแรงงานต่างด้าว หรือเด็กพิการ ทูพพลภาพ และกลุ่มด้อยโอกาสอื่นๆ โดยให้มีโอกาสเข้าถึงบริการการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนถึงการศึกษาขั้นพื้นฐาน เช่นเดียวกัน

๒. ปัญหาการบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ ยังขาดประสิทธิภาพ

การบริหารจัดการของโรงเรียนในการใช้อุปกรณ์ไอที ฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์ หรืออินเทอร์เน็ต เป็นดิจิทัลเพื่อการเรียนการสอน ไม่ค่อยคุ้มค่ากับการลงทุน ส่วนใหญ่มักพบเห็นว่าพออุปกรณ์เสียก็เลิกใช้ ปีต่อไปก็ขอใหม่ให้ดีขึ้น เร็วขึ้น แต่อุปกรณ์บางอย่างก้าวหน้ารวดเร็ว ครูและบุคลากรของโรงเรียนก้าวตามไม่ทัน เมื่อขอของใหม่ก็มีปัญหาเกี่ยวกับการนำมาใช้เพื่อการเรียนรู้ของนักเรียน เป็นการลงทุนที่ให้ประโยชน์ไม่คุ้มค่ากับนักเรียน **สิ่งที่ควรดำเนินการ** คือ ใช้อุปกรณ์ไอทีอย่างคุ้มค่า ซ่อมแซมรักษาอุปกรณ์และนำไปใช้ประโยชน์เป็นดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ให้ได้ในระยะยาว พัฒนาให้เหมาะกับสถานการณ์ งบประมาณและการเรียนรู้ของนักเรียนในระดับต่างๆ ยกเลิกวัฒนธรรมการปฏิบัติที่แก้ปัญหาโดยการซื้อของใหม่ตลอด ลดค่าใช้จ่ายต่างๆ โดยโรงเรียนควรเตรียมบุคลากรที่มีความรู้จริงๆ ทั้งเทคนิค ฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์ และระบบเครือข่าย ให้มีหน้าที่รับผิดชอบและควบคุมระบบไอที รวมถึงต้องให้ความสำคัญกับการพิจารณาเนื้อหาของดิจิทัลเพื่อการเรียนการสอน ควบคู่ไปกับการพัฒนาครูให้มีความสามารถนำระบบไอทีไปใช้เป็นสื่อดิจิทัลสนับสนุนการศึกษาและการเรียนรู้ได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ

มีรูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนหลายแห่งที่ได้นำดิจิทัลเพื่อการเรียนการสอนมาใช้ เช่น การจัดทำ Smart Classroom การบูรณาการกับการศึกษาทางไกล ระบบการสอนจากทีวีดี ระบบ e-learning เป็นต้น เป็นรูปแบบที่ทุกคนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตัวเอง มีระบบวัดผลผ่านไม่ผ่าน อย่างน้อยทุกคนก็มีโอกาสเข้ามาศึกษาเรียนรู้เพิ่มเติมด้วยตัวเอง รูปแบบการจัดการศึกษาลักษณะนี้

จะช่วยโรงเรียนที่อยู่ห่างไกล มีครูน้อยได้มาก อย่างไรก็ตาม สิ่งสำคัญลำดับแรกสำหรับการจัดการศึกษารูปแบบนี้ คือ การพิจารณาเนื้อหาสาระ การเรียนรู้ สื่อการเรียน การสอนให้เหมาะกับนักเรียน อาจประยุกต์เนื้อหาหรือสื่อการสอนที่มีอยู่แล้วในโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว นำมาประยุกต์ใช้และปรับปรุงให้เหมาะสมตามบริบท

ประเด็นสาม : ขับเคลื่อนปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบ

“ได้เน้นย้ำมาโดยตลอดว่าคนในชาติต้องมีความรู้ มีอาชีพ และมีสุขภาพที่ดี การศึกษาวันนี้มีปัญหาหลายเรื่องที่ต้องเร่งแก้ไข การปฏิรูปการศึกษานั้นจึงสำคัญ การพัฒนาระบบการศึกษาของประเทศต้องกำหนดให้ได้ว่า ทำอย่างไรจะแก้ปัญหาเรื่องต่างๆ เหล่านี้ให้ได้ คุณภาพผู้เรียน เขียนอ่าน ไม่คล่องให้ได้โดยเร็ว การดูแลโรงเรียนขนาดเล็กและขยายขอบการจัดการงบประมาณและทรัพยากรการศึกษา ระบบการผลิตครูและผู้บริหาร การส่งเสริมการสอนทักษะการทำงานและอาชีพ”

สำนักโฆษก สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี. ๒๕๕๘. รายการคืนความสุขให้คนในชาติ วันที่ ๑๓ ก.พ. ๒๕๕๘. (ออนไลน์)

เป็นอีกหนึ่งมุมมองของนายกรัฐมนตรีที่สะท้อนการศึกษาวันนี้มีปัญหาหลายเรื่องที่ต้องปฏิรูปการศึกษา ดำเนินการแก้ไขทั้งในระยะสั้นและระยะยาว และควรให้เสร็จสิ้นภายในปี ๒๕๕๘ เนื่องจากเป็นปีที่จะก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ซึ่งการศึกษามีบทบาทสำคัญในการเตรียมคนเตรียมแรงงานที่มีฝีมือที่มีความรู้ความสามารถและแข่งขันกับประเทศอื่นได้

มีหลายเรื่องของการศึกษาที่ต้องดำเนินการแก้ไขในระยะสั้นให้เห็นผลที่สำคัญคือการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาและคุณภาพผู้เรียน ที่เน้นย้ำต้องเร่งรัดดำเนินการคือ การปรับหลักสูตรให้เหมาะกับเด็กไทย การปลูกฝัง “ค่านิยมหลักของคนไทย ๑๒ ประการ” ให้แก่เด็กและเยาวชนไทย การนำเทคโนโลยีการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาในพื้นที่ห่างไกลที่ขาดแคลนครูให้มีคุณภาพเท่าเทียมกับในเมือง สำหรับการแก้ไขในระยะยาว คือการปฏิรูปการศึกษาในด้านต่างๆ รวมถึงการปฏิรูปโครงสร้าง ขณะนี้กำลังอยู่ระหว่างดำเนินการแต่อาจยังไม่เห็นผลเป็นรูปธรรมมากนัก เพราะยังติดขัดด้วยระเบียบและปัจจัยต่างๆ มากมาย ส่งผลให้เกิดความล่าช้า แต่ก็ต้องปรับเปลี่ยนการศึกษาทั้งระบบให้เกิดผลเร็วที่สุดทั้งการจัดการเรียนการสอน ทำอย่างไรให้เด็กเรียนอย่างมีความสุขและมีคุณภาพ สร้างความเป็นธรรมและเพิ่มโอกาสเข้าถึงทางการศึกษา หลักสูตรหรือการสอนวิชาที่สำคัญ เช่น หน้าที่พลเมือง ประวัติศาสตร์ ประชาธิปไตย ความรักชาติ และอีกหลายๆ เรื่องสำคัญของการศึกษา

ทางออกที่ดำเนินการ เพื่อให้ปฏิรูปการศึกษาบังเกิดผลรวดเร็วขึ้นและเป็นรูปธรรม โดยแต่งตั้ง**คณะกรรมการนโยบายและพัฒนากการศึกษา** เปรียบเสมือนซูเปอร์บอร์ด (Super Board) ด้านการศึกษา เมื่อวันที่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๕๘ ประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิมีความรู้ความสามารถด้าน

การศึกษาและการบริหาร โดยนายกรัฐมนตรีเป็นประธานกรรมการ เพื่อทำหน้าที่เสนอแนะนโยบาย แนวทาง มาตรการและการตัดสินใจในเชิงรุก ในการขับเคลื่อนการพัฒนาการศึกษา ยกระดับคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ ตามนโยบายของรัฐ และวางรากฐาน การปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบ โดยเฉพาะ การปรับปรุงหลักสูตร การพัฒนา คุณภาพครูและผู้เรียน การยกระดับ ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา (O-NET)

การใช้จ่ายงบประมาณ และการกระจายอำนาจทางการศึกษา โดยกำหนด เป้าหมายเร่งด่วนในระยะ ๖ เดือนแรก หรือภายในปี ๒๕๕๘ ไว้ ๖ ประการ ได้แก่ ๑) เด็กนักเรียนเมื่อจบชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ต้องอ่านออก เขียนได้ และมีการประเมินผลที่เป็นรูปธรรม ๒) เปิดโอกาสให้นักเรียน ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ ๑-๖ เลือกเรียนวิชาชีวะเป็นวิชาเสริม เพื่อให้มี รายได้และเป็นการเรียนแบบทวิภาคี ร่วมมือกับภาคเอกชนและสถาน ประกอบการ เพื่อวางแผนประกอบอาชีพในอนาคตได้ ๓) ต้องเชื่อมโยง การศึกษากับการส่งเสริมวิชาชีพให้ตรงตามความต้องการทั้งในระดับท้องถิ่น และระดับประเทศ เพื่อให้มีงานรองรับ ๔) เน้นการวิจัยในระดับอุดมศึกษา และเชื่อมต่อกับภาคอุตสาหกรรมของเอกชน และการนำผลงานวิจัย มาใช้ประโยชน์ตามความต้องการของประเทศ ๕) ยกระดับความสามารถ ด้านภาษาอังกฤษให้สามารถพูดได้และคุ้นชินกับสำเนียงการพูดของ

เจ้าของภาษา และ ๖) ผลิตบุคคลากรอย่างเข้มข้น ให้มีความรู้ความสามารถ เพื่อตอบรับการสอนให้ได้อย่างแท้จริง และมีการสอนครูเฉพาะกิจ เพื่อปูพื้นฐานในแน่นขึ้น

คณะกรรมการนโยบายและพัฒนาศึกษาดำเนินงานกำกับดูแล ติดตาม และบูรณาการประสานความร่วมมือกับคณะอำนาจการปฏิรูป การศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะเป็น กลไกเร่งขับเคลื่อนปฏิรูปการศึกษาให้บรรลุผลตามเป้าหมายและระยะ เวลาที่กำหนด มุ่งขับเคลื่อนการพัฒนาและยกระดับคุณภาพการศึกษา และการเรียนรู้ให้มีความสอดคล้องกันอย่างเป็นระบบ มีเอกภาพ เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล ที่สำคัญต้องสามารถตอบสนองต่อ ความคาดหวังของประชาชนอย่างเป็นรูปธรรมได้ โดยจะพิจารณานำ แนวทางการดำเนินงานจากต่างประเทศมาปรับใช้ตามความเหมาะสม เพื่อให้เกิดคุณภาพการศึกษาของประเทศ ขณะนี้กระทรวงศึกษาธิการ ขับเคลื่อนปฏิรูปการศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม เป็น ๒ ระยะ ระยะเร่งด่วน ให้ความสำคัญกับการปฏิรูปที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในห้องเรียน เป็นหลัก เป็นห้องเรียนคุณภาพ เนื่องจากการศึกษาและการเรียนรู้ เกิดขึ้นในห้องเรียนรวมถึงส่งผลต่อผู้เรียนโดยตรง ได้ดำเนินโครงการ ปฏิรูปการเรียนรู้สู่ผู้เรียน เพื่อนำร่องการกระจายอำนาจทางการศึกษา ลงสู่เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา พัฒนาคุณภาพการจัดการ เรียนการสอน พัฒนาครูอย่างต่อเนื่อง และยกผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนให้สูงขึ้น สำหรับระยะยาว กำลังดำเนินการจัดทำแนวทางการ ปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบ โดยให้ความสำคัญกับการปฏิรูปการเรียนรู้ การพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน ปรับปรุงระบบทดสอบทาง

การศึกษา ระบบการประเมินการเรียนการสอน ระบบผลิตและพัฒนาครู คุณภาพการสอนของครู ปรับปรุงกฎหมายการศึกษา พัฒนาระบบบริหารจัดการการศึกษา พัฒนาระบบงบประมาณและทรัพยากรเพื่อการศึกษา ระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการและการติดตามประเมินผล ให้มีความทันสมัยและเอื้อต่อการจัดการศึกษาในรูปแบบการเรียนรู้ ตลอดช่วงชีวิตที่มีความสำคัญอย่างมากในอนาคต

ประเด็นที่ ๑ : พัฒนาคู

“ครูเป็นข้าราชการ เป็นแม่พิมพ์ของชาติ เป็นผู้เสียสละ ลำบากยากเข็ญอย่างไรก็อดทน วันนี้ถ้าท่านปรับวิธีการสอนของท่านให้ง่ายขึ้น เบาลง จะได้ดูแลเด็กได้มากขึ้น มีเวลาไปทำอะไรได้บ้าง เพราะท่านก็มีลูกเหมือนกัน ไม่ใช่สั่งสอนเด็กอย่างเดียว”

สำนักโฆษก สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี. ๒๕๕๗. รายการคืนความสุขให้คนในชาติ วันที่ ๑๕ ส.ค. ๒๕๕๗. (ออนไลน์)

นายกรัฐมนตรี (พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา) ให้ความสำคัญกับครูผู้สอน เพราะเป็นปัจจัยแรกที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลง การศึกษาให้ดีขึ้น ครูเป็น บุคลากรหลักในการสร้าง

คนซึ่งเป็นอนาคตของชาติ นับว่าครูเป็นผู้เสียสละ ตั้งใจ อดทน และต้องใช้จรรยาบรรณของความเป็นครูให้มากในการจัดการศึกษา ซึ่งรัฐจะดูแลสวัสดิการครูให้ดีที่สุด ปัจจุบันกระทรวงศึกษาธิการดำเนินการเรื่องครูในหลายๆ ด้าน แต่ที่ยังเป็นห่วง คือ **ปัญหาหนี้สินครู** จะส่งผลให้ครูขาดขวัญและกำลังใจในการทำงาน ถ้าครูไม่มีกำลังใจในการสอน การเรียนรู้อันจะเกิดขึ้นกับเด็กก็จะไม่มีประสิทธิภาพ ประเทศชาติจะได้นักเรียนนักศึกษาหรือผู้ที่จบการศึกษาที่ไม่มีคุณภาพ เป็นคนคิดไม่ทัน ไม่มีวิสัยทัศน์ ไม่สามารถรับมือกับภัยคุกคามทั้งรูปแบบเก่าและใหม่ได้ ก้าวไม่ทันตามวิวัฒนาการการเปลี่ยนแปลงของโลก กลายเป็นประเทศด้อยพัฒนาอยู่บนโลกใบนี้

สิ่งที่ดำเนินการปฏิรูปการศึกษาต้องไม่ลืมครู เตรียมการปรับปรุงคุณภาพของครูให้เป็นรูปธรรม กำหนดยุทธศาสตร์ด้านครูให้ชัดเจน และขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติให้ได้ ให้ครอบคลุมทุกด้านทั้งการผลิตครู การพัฒนาครูซึ่งเป็นแม่พิมพ์ของชาติ วันนี้นักครูเองก็ต้องปรับและพัฒนาวิธีการสอนของตนให้มีคุณภาพ **ยึดการพัฒนาเด็กเป็นหลักและใช้เวลาให้มากขึ้นในการสร้างกระบวนการเรียนรู้อย่างมีคุณค่าและเกิดคุณภาพต่อตัวเด็ก** ปลูกฝังและบ่มเพาะค่านิยมหลักของสังคมไทย ซึ่งเป็นทักษะการใช้ชีวิต ให้เด็กเข้าใจ ซึมซับ และถือเป็นหลักปฏิบัติ ผ่านการสอนสอดแทรกในวิชาเรียน การจัดกิจกรรม กระบวนการเรียนรู้ กระบวนการปฏิบัติต่างๆ และเน้นให้มีการนำไปประยุกต์ใช้ในวิถีดำเนินชีวิตประจำวัน อีกประการหนึ่งที่สำคัญคือ สร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครู ผู้ปกครองและเด็ก ให้แบ่งเบาหน้าที่การอบรมสั่งสอน และร่วมมือกันกระทำทุกสิ่งทุกอย่าง โดยเฉพาะให้เด็กรู้สึกอยากมา

โรงเรียนและเรียนรู้อย่างมีความสุขเพื่อให้เด็กเติบโตเป็นคนที่มีความรู้
และคุณธรรม ที่เรียกว่า “คนดีและคนเก่ง”

การดำเนินงานตาม
นโยบายของรัฐที่ผ่านมา
ในเรื่องการผลิตและพัฒนา
ครู มีการทบทวนและ
จัดทำ (ร่าง) ยุทธศาสตร์
การผลิตและพัฒนา
ครู โดยดำเนินงานผ่าน

โครงการผลิตครูมืออาชีพรูปแบบประกันการมีงานทำ โครงการนำร่อง
คู่มือพัฒนาครู หน่วยงานที่ดำเนินงานเกี่ยวข้องกับครูร่วมกันวางแผน
พัฒนาครูอย่างเป็นระบบ และพัฒนา ปรับปรุง แก้ไขเพิ่มเติมกฎระเบียบ
หลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้อง กระทรวงศึกษาธิการดำเนินการปรับระบบ
การพัฒนาครู จากที่ผ่านมา มีรูปแบบการอบรมครูตามสถานที่ต่างๆ
ซึ่งเกิดประโยชน์น้อยและสิ้นเปลืองงบประมาณ ปรับเป็นรูปแบบ
ในเชิงรุกคือ จัดเป็นทีมพี่เลี้ยง (Coaching Team) ลงไปดำเนินการฝึก
อบรมครูในพื้นที่โดยตรง ซึ่งเกิดประโยชน์ต่อการเรียนการสอนมากกว่า
และครูไม่ต้องออกจากห้องเรียน ส่วนในการแก้ปัญหาขาดแคลนครู
ในสาขาวิชาหลักๆ ได้ผลักดันให้คุรุสภาออกประกาศเพื่อกำหนด
ประเภทวิชาและสาขาวิชาชีพที่ขาดแคลน ซึ่งเป็นการผ่อนปรนให้ผู้ที่มี
คุณวุฒิสาขาดแคลน สามารถขอหนังสืออนุญาตให้ปฏิบัติการสอน
โดยไม่มีใบประกอบวิชาชีพจากคุรุสภา เพื่อทำการสอนในโรงเรียนได้
แต่ต่อไปก็ต้องมีการพัฒนา เพิ่มประสบการณ์ และดำเนินการให้ได้ใบประกอบ
วิชาชีพในภายหลังตามหลักเกณฑ์ที่คุรุสภากำหนด

สำหรับปัญหาสำคัญคือหนี้สินครู กระทรวงศึกษาธิการแต่งตั้งคณะกรรมการเฉพาะกิจแก้ปัญหาหนี้สินครู โดยประกอบด้วยผู้แทนจากหลายหน่วยงาน และกำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหาเรียบร้อยแล้ว แบ่งการดำเนินการเป็น ๓ ระยะ ได้แก่ ระยะสั้น เป็นการช่วยเหลือผู้ที่มีหนี้สินชั้นวิกฤติ โดยการช่วยประสานให้ผู้เกี่ยวข้องชะลอการฟ้องร้องดำเนินคดี การบังคับคดี และให้มีการชำระหนี้เฉพาะเงินต้นเป็นเวลา ๓ ปี โดยพักดอกเบี้ย ระยะปานกลาง เป็นการช่วยเหลือผู้ที่อยู่ในภาวะใกล้วิกฤติหรือมีหนี้ค้างมากกว่า ๑๒ เดือน ระยะยาว เป็นการช่วยเหลือผู้ที่เป็นลูกหนี้ชั้นดี โดยพิจารณาลดดอกเบี้ย ควบคู่ไปกับการส่งเสริมให้เกิดวินัยทางการเงินและสามารถวางแผนการดำเนินชีวิตที่ดี

ประเด็นห้า : ผลิตและพัฒนากำลังคนเพื่อรองรับ การพัฒนาประเทศ

“ผมต้องการให้มุ่งเน้นสายวิชาชีพให้มากขึ้น นักเรียนสายอาชีวะเป็นแรงงาน ผมคิดว่ามีคุณค่า ยังมีขีดความสามารถ มีทักษะสำคัญต่อการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ วันนี้แรงงานเราจะต้องมีการพัฒนา เพราะถ้าเราลงทุนมากๆ ไม่ว่าจะจากภายในหรือภายนอกประเทศก็แล้วแต่ คนของเรามีคุณภาพจะได้มีงานทำ ไม่รั่วไหลออกไปทำงานนอกประเทศมากมาย”

สำนักโฆษก สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี. ๒๕๕๗. รายการคืนความสุขให้คนในชาติ วันที่ ๑๓ มิ.ย. ๒๕๕๗. (ออนไลน์)

คำพูดสำคัญตอนหนึ่งของนายกรัฐมนตรีสะท้อนสภาพปัญหาและทางออกคือ

๑. ปัญหาการผลิตกำลังคนไม่สอดคล้องกับตลาดแรงงาน

“วันนี้การผลิตกำลังคน ต้องมาดูก่อนว่าคุณภาพที่เราต้องการ เป็นอย่างไร มีคุณสมบัติอะไร อย่างไร ต้องมุ่งหวังคุณภาพมากกว่า ปริมาณ การผลิตกำลังคนในสายวิชาชีพให้เป็นแรงงานคุณภาพ หรือแรงงานฝีมือของประเทศนั้น จบมาแล้วต้องมีงานทำ ถ้าเรา ไม่ปรับระบบการศึกษาเพื่อผลิตกำลังคนให้สอดคล้องกับ ความต้องการของตลาดแรงงาน จบมาก็จะไม่มีการทำอีก”

สำนักโฆษก สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี. 2557. รายการคืนความสุขให้คนในชาติ วันที่ 13 มิ.ย. 2557. (ออนไลน์)

ระบบการศึกษาผลิตนักเรียนนักศึกษาไม่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน ผลการวิจัยชี้ชัดว่า ภาคอุตสาหกรรมยังคงประสบปัญหาการขาดแคลนแรงงานที่มีคุณภาพอย่างต่อเนื่อง ถ้าจำแนกความต้องการแรงงานในภาคอุตสาหกรรมมากที่สุด ๕ อันดับแรก

ได้แก่ ธุรกิจเกี่ยวกับสิ่งทอ เครื่องแต่งกาย และเครื่องหนัง ธุรกิจอิเล็กทรอนิกส์ อุปกรณ์เครื่องใช้ไฟฟ้า ธุรกิจผลิตภัณฑ์อาหารและเครื่องดื่ม ธุรกิจผลิตยางและพลาสติก และธุรกิจก่อสร้าง ซึ่งธุรกิจบางสาขา

ต้องอาศัยแรงงานจากภายนอกประเทศ เนื่องจากการศึกษาสายอาชีพไม่เป็นที่นิยม อาจมาจากการทะเลาะวิวาทของนักเรียนอาชีวะ ช่างกลตีกัน พ่อแม่ห่วงเรื่องความปลอดภัย รวมทั้งค่านิยมของสังคมก็ให้ความสำคัญกับการได้ปริญญา จึงไม่อยากส่งลูกเข้าเรียนสายอาชีพ

ทางออกของปัญหาที่ควรดำเนินการ คือ

๑.๑ มุ่งผลิตกำลังคนสายวิชาชีพให้สอดคล้องตรงตามความต้องการของตลาดแรงงานมากขึ้น

“ผมว่าคนไทยขยันขันแข็ง แต่การพัฒนาค่อนข้างจะจำกัด ต้องแก้ทั้งระบบการศึกษาด้วย สร้างคนตั้งแต่เด็กขึ้นมา ให้มีทั้งนักวิเคราะห์ นักวิจัย นักวิชาการ แรงงานฝีมือ อาชีวะ อะไรต่างๆ ไม่ใช่เรียนปริญญาอย่างเดียว ไม่มีงานทำ เราควรยกระดับการศึกษาสายอาชีวะให้เป็นรากฐานสำคัญของประเทศ ให้มีภาพลักษณ์ว่านักเรียนสายอาชีวะเป็นบุคลากรที่ทรงคุณค่าของประเทศและเศรษฐกิจไทย ให้โอกาสนักเรียนอาชีวะในการทำประโยชน์ให้กับสังคม การช่วยเหลือผู้ประสบภัย การนำความรู้ไปช่วยฝึกอบรมแก่แรงงานระดับล่าง”

สำนักโฆษก สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี. ๒๕๕๗. รายการคืนความสุขให้คนในชาติ วันที่ ๒๖ ก.ย. ๒๕๕๗. (ออนไลน์)

คำพูดนายกรัฐมนตรีได้ให้ความสำคัญกับการศึกษาสายวิชาชีพ และการปรับระบบการศึกษาทั้งระบบ บูรณาการการศึกษาทั้งในระบบ นอกระบบและตามอัธยาศัย ให้สอดคล้องกันและเกิดประโยชน์สูงสุดในการผลิตและ

พัฒนากำลังคน กำลังแรงงานที่มีคุณภาพ มีความรู้ ทักษะ สมรรถนะ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามการจ้างงานและเป็นที่ต้องการของตลาดแรงงานได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการยกระดับสถาบันวิชาชีพ/สถาบันอาชีวศึกษาให้สูงขึ้น เป็นรากฐานสำคัญของประเทศในการผลิตกำลังคนสายอาชีพที่ได้รับการยอมรับ “ผลิตสุภาพบุรุษช่างกล สุภาพบุรุษโรงเรียนวิชาชีพ” ให้มีทักษะและความชำนาญการ โดยอาจไปดูรูปแบบของประเทศอื่นที่ได้รับการยอมรับว่ามีความเข้มแข็งในการผลิตกำลังคนสายอาชีพ และนำมาเป็นแบบอย่างในการสอน การให้ความรู้ ฝึกทักษะต่างๆ ที่สำคัญไม่ควรละเลย คือให้มีความต่อเนื่องหรือขยายการเรียนสายวิชาชีพเพิ่มเติมจนจบได้ปริญญาตามค่านิยมของสังคมไทย จบแล้วมีงานทำ มีรายได้เพื่อสร้างแรงจูงใจให้คนเข้าสู่ระบบการศึกษาและหันมาเรียนสายอาชีพเพิ่มมากขึ้น

ระบบการศึกษาควรวิเคราะห์ ติดตาม ประเมินผลการจัดการศึกษาของประเทศเปรียบเทียบกับต่างประเทศที่ประสบความสำเร็จโดยเฉพาะความสำเร็จในการจัดการอาชีวศึกษา และนำประสบการณ์ที่ประสบความสำเร็จมาจัดทำแผน ทิศทาง และแนวนโยบายการจัดการศึกษาเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนที่สนองต่อภาพอนาคตการพัฒนาประเทศไทย “มันคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” และเข้ากับความก้าวหน้าของโลกสมัยใหม่ ความสำคัญของการศึกษาสายวิชาชีพสามารถสร้างกำลังคนเพื่อรองรับการพัฒนาประเทศได้ จึงควรเชื่อมโยงกับการส่งเสริมวิชาชีพให้สอดคล้องกับความต้องการและการพัฒนาของท้องถิ่นและประเทศชาติด้วย เพื่อกระจายความเจริญที่รวมกันอยู่ในเมืองใหญ่หรือกรุงเทพฯ เพียงอย่างเดียว ออกไปสู่ภูมิภาคต่างๆ

การจัดการศึกษาสายวิชาชีพจำเป็นต้องบูรณาการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อสามารถผลิตและพัฒนากำลังคนให้ทันต่อสถานการณ์ที่

เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ควรผลักดันให้เกิดความร่วมมือทางการศึกษาในลักษณะทวิภาคี เป็นความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษาระดับอาชีวศึกษา

กับผู้ประกอบการ มีการทำข้อตกลงความร่วมมือกับสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย สภาหอการค้าแห่งประเทศไทย สภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย รวมถึงภาคเอกชนต่างๆ ที่มีการลงทุนในประเทศ โดยให้เข้ามามีส่วนร่วมจัดทำหลักสูตรผลิตและพัฒนากำลังคนให้มีคุณภาพ ตลอดจนเปิดโอกาสให้นักเรียนนักศึกษาไปฝึกงานในสถานประกอบการจริง ซึ่งจะได้ประโยชน์ทั้งสองทาง คือนักเรียนนักศึกษาจะได้ค่าตอบแทนและได้ประสบการณ์ ส่วนผู้ประกอบการจะได้แรงงานเมื่อเด็กจบการศึกษา และประเทศไทยก็ไม่เกิดภาวะคนตกงาน เหตุนี้ควรมีการหาแนวทางในการผนวกการพัฒนาการศึกษากับเงื่อนไขการลงทุนจากต่างประเทศในลักษณะทวิภาคี ให้สอดคล้องกับโครงการภาครัฐขนาดใหญ่และการเปิดเขตเศรษฐกิจพิเศษในแต่ละภูมิภาคซึ่งเป็นแหล่งจ้างงาน โดยคาดว่าอนาคตประเทศไทยจะดำเนินงานด้านสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน เช่น โครงสร้างพื้นฐานระบบราง รถไฟฟ้า เป็นต้น หากมีการเจรจาทำข้อตกลงด้านการลงทุน การบริหาร การส่งเสริมให้เกิดแรงงานคุณภาพ การฝึกอบรม และการถ่ายทอดเทคโนโลยี ซึ่งประเทศไทยจะต้องมีวิศวกร มีผู้ประกอบการที่เป็นคนไทย รวมถึงแรงงานที่มีฝีมือ ฉะนั้นการจัดการศึกษาเพื่อผลิตกำลังคนจำเป็น

ต้องปรับให้สอดคล้อง สนับสนุนและรองรับกับความต้องการการพัฒนา
ทั้งในระดับพื้นที่และระดับประเทศที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

๑.๒ ดูแลระบบการศึกษาทั้งระบบอย่างต่อเนื่องตั้งแต่เล็ก จนโต ที่มุ่งการสร้างอาชีพ

“อนาคตของชาติอยู่ที่การศึกษา ผมคิดว่าคนทั้งประเทศเข้าใจ
แต่จะทำอะไรที่จะดูทั้งระบบ ตั้งแต่เล็กจนโตให้ต่อเนื่องกัน
ทั้งการศึกษาพื้นฐาน การศึกษาต่อ สร้างอาชีพ รายได้ ทุกหน่วยงาน
ทุกกระทรวง ทบวง กรม คงต้องช่วย กระทรวงศึกษาธิการผลิต
กำลังคนออกมาแล้วจะอย่างไร จะรับเขาไปทำงานอย่างไร
ต้องมีความร่วมมือระหว่างกัน”

สำนักโฆษก สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี. ๒๕๕๗. รายการคืนความสุขให้คนในชาติ
วันที่ ๑๕ ส.ค. ๒๕๕๗. (ออนไลน์)

ระบบการศึกษาควรมีการบริหารจัดการการศึกษาให้ประสาน
สอดคล้องกันในทุกระดับทุกประเภท และสอดคล้องกับแผน

พัฒนาเศรษฐกิจและ
สังคมแห่งชาติ หลักสูตร
การเรียนการสอนต้อง
ปรับให้ทันสมัยและก้าวทัน
กับการเปลี่ยนแปลงและ
ความก้าวหน้าของโลก

สมัยใหม่ ที่สำคัญเน้นการสร้างคนให้มีความรู้ ความสามารถ มีทักษะการทำงาน สร้างอาชีพและรายได้ แม้ว่ากระทรวงศึกษาธิการจะมีบทบาทในการผลิตคนเป็นหลัก แต่คงไม่ใช่กระทรวงศึกษาธิการเพียงกระทรวงเดียว ทุกกระทรวง ทบวง กรม ที่เกี่ยวข้องในการใช้และพัฒนากำลังคนต้องร่วมมือระหว่างกันหาวิธีการต่างๆ ในการจ้างงานหรือหางานให้ทำ เพื่อส่งเสริมอาชีพให้มีรายได้ มีงานทำ โดยมุ่งกระจายงานให้คนที่ลำบากหรือคนยากจนจริงๆ ในลำดับต้นๆ ก่อน เช่น โครงการจ้างงานบัณฑิตจบใหม่ให้ทั่วถึงหรือจ้างช่างวิชาชีพจบใหม่มากขึ้นเพื่อลดการว่างงาน หรือโครงการความร่วมมือกับสถานประกอบการในการฝึกงานนักเรียนนักศึกษาให้มีความชำนาญ เพิ่มเติมทักษะ โดยมีเบี้ยเลี้ยง มีเงินเดือนหรือค่าตอบแทนให้ หรือโครงการส่งเสริมการจ้างงานในท้องถิ่น ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อประชาชนในพื้นที่ ช่วยยกระดับความเจริญในท้องถิ่นอย่างต่อเนื่องในระยะยาว และยังเป็นการลงทุนกระตุ้นเศรษฐกิจในท้องถิ่นอีกด้วย อาทิ โครงการจัดจ้างเกษตรกรในท้องที่ โครงการลงทุนซ่อมแซมสาธารณสุขปโภคพื้นฐานที่สำคัญ โครงการก่อสร้างและซ่อมแซมสถานที่ราชการ อาคารเรียน โรงพยาบาล เส้นทางคมนาคมต่างๆ เป็นต้น

กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงแรงงาน และอีกหลายภาคส่วนต้องมีการประสานความร่วมมือกันในการจัดหางานให้แก่ผู้ที่ว่างงานหรือต้องการมีงานทำ เช่น ขณะนี้ได้มีการจัดตั้ง “ศูนย์บริการจัดหางานเพื่อคนไทย” (Smart Job Center) ขึ้นที่สำนักงานจัดหางานจังหวัด คือ สงขลา (หาดใหญ่) นราธิวาส ปัตตานี ยะลา สตูล และนครราชสีมา และจะขยายเครือข่ายไปอีก ๓ จังหวัด คือ ระยอง นครปฐม และเชียงใหม่ ขณะเดียวกันก็ต้อง

ให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ตามอัธยาศัย การพัฒนาสร้างเสริมความรู้ ประสบการณ์ และการยกระดับฝีมือแรงงานให้มีคุณภาพ มีทักษะสำคัญ โดยเฉพาะทักษะการสื่อสารภาษาไทยและภาษาอังกฤษ และความชำนาญงานที่สามารถทำงานในสาขาวิชาชีพต่างๆ ตามความต้องการของตลาดแรงงานได้ ขณะนี้มอบให้กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงแรงงาน พร้อมด้วยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนได้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ และมีความเหมาะสมในช่วงปิดภาคเรียน เพื่อสร้างเสริมความรู้และประสบการณ์ โดยจัดกิจกรรมให้กับเยาวชนในแต่ละช่วงวัย เช่น การจัดกิจกรรมค่าย ฤดูร้อน หรือกิจกรรมพัฒนาทักษะวิชาการ รวมไปถึงขอความร่วมมือจากภาคเอกชนให้ช่วยสนับสนุนสถานที่ฝึกงานให้กับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา และเตรียมการสำหรับระดับอุดมศึกษา ตรงจุดนี้พ่อแม่ ผู้ปกครองก็ต้องร่วมมือกับทุกฝ่ายในการจัดกิจกรรมที่มีประโยชน์ให้บุตรหลานเพื่อใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์สูงสุด

๒. ปัญหาของการอาชีวศึกษา

“พ่อแม่ไม่นิยมส่งลูกเรียนอาชีวะ อาจมาจากการทะเลาะวิวาทของนักเรียนอาชีวะ ช่างกลตักกัน ผมอยากเห็นนักเรียน ครู ผู้ปกครองมีความสุข มีอนาคต มีงานทำ อาชีวะต้องดูแลแนวโน้มการผลิตคนให้สอดคล้อง อะไรขาด อะไรเกิน ต้องมีขีดจำกัด แล้วก็ควบคุมให้ได้ อาจนำประสบการณ์ต่างประเทศที่ประสบความสำเร็จในการจัดการศึกษามาเป็นกรณีศึกษา”

สำนักโฆษก สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี. ๒๕๕๘. รายการคืนความสุขให้คนในชาติ วันที่ ๒๗ มี.ค. ๒๕๕๘. (ออนไลน์)

ในอนาคตกำลังคนสายอาชีพศึกษาและสายเทคโนโลยีมีความสำคัญอย่างมากต่อการพัฒนาประเทศ แต่จากการทะเลาะวิวาท การตีกันของนักเรียนนักศึกษาอาชีวะบางแห่ง ซึ่งไม่ใช่ในทุกสถาบัน ตรงนี้ส่งผลให้เด็กเยาวชนเสียโอกาสทางการศึกษา เสียอนาคต หรืออาจถึงขั้นเสียชีวิตได้ และส่งผลต่อสังคมและประเทศ เช่น เสียรายได้จากการท่องเที่ยว เสียชื่อเสียงในสังคมโลก เสียกำลังคนที่จะป้อนเข้าสู่ตลาดแรงงาน เป็นต้น ทั้งๆ ที่ไม่มีใครอยากให้สิ่งเหล่านี้เกิดขึ้น ไม่ว่าจะเป็นผู้ปกครองหรือเพื่อนฝูง เพราะมีแต่การสูญเสีย การบาดเจ็บ เกิดความโกรธแค้นชิงชังกันไป ตรงนี้เป็นโจทย์ท้าทายของการศึกษา ซึ่งด้านหนึ่งต้องมุ่งผลิตและพัฒนากำลังคนให้เพียงพอต่อความต้องการของตลาดแรงงาน อีกด้านหนึ่งที่ต้องดำเนินการลดหรือไม่ให้เกิดการทะเลาะวิวาทของนักเรียนอาชีวะ โดยพัฒนาให้เขากลายเป็นคนที่ดี มีคุณธรรมจริยธรรม ศีลธรรม และทำประโยชน์ต่อสังคมให้ได้

ทางออกของปัญหาการอาชีวศึกษา คือ

๒.๑ คาดการณ์แนวโน้มการผลิตกำลังคนให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานและผู้ประกอบการรุ่นใหม่ที่หลากหลายตามความก้าวหน้าของโลกสมัยใหม่ เพื่อเป็นข้อมูลในการวางแผน

จัดการศึกษาอาชีวศึกษาเพื่อผลิตกำลังคนให้สอดคล้องตรงตามความต้องการทั้งในด้านคุณภาพและปริมาณ เช่น ต้องการช่างฝีมือที่มีความรู้ทักษะ ความสามารถ และใช้

ภาษาต่างประเทศในการสื่อสารได้ หรือต้องการแรงงานที่มีฝีมือและสามารถเป็นหัวหน้างานได้ เป็นต้น รวมถึงปรับการจัดการศึกษาอาชีวศึกษา

ให้เป็นความร่วมมือแบบทวิภาคีกับบริษัทต่างๆ ที่ลงทุนในประเทศให้มากขึ้น โดยเฉพาะบริษัทจากต่างประเทศที่เข้ามาลงทุน ซึ่งจะต้องมีการถ่ายทอดเทคโนโลยีใหม่ๆ ให้กับคนไทย

๒.๒ ปรับภาพลักษณ์นักเรียนอาชีวศึกษา โดยยกระดับสถาบันการอาชีวศึกษาให้มุ่งเน้นความเป็นเลิศในการผลิตคนด้านวิชาชีพ ส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนสายสามัญคู่ขนานไปกับสายวิชาชีพ ที่สำคัญควรกำหนดให้สถาบันอาชีวศึกษามีมาตรการและแผนงานป้องกันการก่อเหตุทะเลาะวิวาทของนักเรียนอาชีวะ เช่น ถ้านักเรียนของสถาบันใดเป็นฝ่ายก่อเหตุครบ ๓ ครั้งต่อปี อาจต้องดรับนักศึกษาในปีการศึกษาถัดไป เป็นต้น ขณะทีผู้สอนก็ต้องสอดแทรกการปลูกฝังค่านิยมหลักของสังคมไทยและระเบียบวินัยที่เข้มแข็ง อาจจัดกิจกรรม “ค่ายเยาวชนคนรุ่นใหม่ไร้ค่านิยม” เป็นต้น มุ่งสร้างคนให้มีศักยภาพในการที่จะทำงานทั้งด้วยกำลังและสติปัญญา โดยเฉพาะในหลักสูตรอาชีวศึกษา ต้องไม่ลืมการปลูกฝังเรื่องภาพลักษณ์การไม่แบ่งแยกสถาบันอาชีวศึกษา การปรับทัศนคติการอยู่ร่วมกัน ลดความขัดแย้ง และเคารพกฎหมาย โดยยึดประโยชน์ของส่วนรวมเป็นหลัก

๒.๓ ความร่วมมือของทุกฝ่ายทั้งภาครัฐ ภาคประชาสังคม ภาคเอกชน ในการดูแล พัฒนาและสร้างการเรียนรู้ให้กับนักเรียนนักศึกษาอาชีวะ

ให้รับทราบว่าผลประโยชน์ของสังคมและประเทศคืออะไร อยู่ตรงไหน และพฤติกรรมทะเลาะวิวาทส่งผลอย่างไรต่อตนเอง สังคม และสถาบันชาติ รวมทั้งต้องบ่มเพาะ ฝึกอบรม

และสร้างค่านิยมให้เกิดแก่นักเรียนอาชีวะ ให้มีภาพลักษณ์ว่าเป็นกำลังแรงงานที่มีคุณค่า มีขีดความสามารถ มีทักษะสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ ตลอดจนขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ ทุกภาคส่วน ทุกกระทรวง ทบวง กรม ควรมีแผนงานโครงการขับเคลื่อนและให้โอกาสนักเรียนอาชีวะได้ทำประโยชน์ให้กับสังคมและช่วยเหลือสังคม เพื่อการปรับเปลี่ยนทัศนคติและค่านิยมของคนในชาติที่มีต่อนักเรียนอาชีวะ รวมทั้งยังเป็นการให้โอกาสแก่นักเรียนนักศึกษาอาชีวะ

๓. ปัญหาของมหาวิทยาลัยกับคุณภาพการผลิตกำลังคน

“การศึกษาระดับอุดมศึกษาที่ยังมีปัญหาในการจัดหลักสูตรและบุคลากรในการสอน ขาดงานวิจัยและพัฒนานวัตกรรมที่นำไปใช้ประโยชน์ได้จริง รวมถึงมหาวิทยาลัยในภูมิภาคอาจจะเปิดการเรียนการสอนที่เหมือนกัน โดยไม่ได้คำนึงถึงการสนับสนุนการพัฒนาในภูมิภาคนั้นๆ คือ ตรงกับความต้องการของพื้นที่”

สำนักโฆษก สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี. ๒๕๕๘. รายการคืนความสุขให้คนในชาติ วันที่ ๒๗ มี.ค. ๒๕๕๘. (ออนไลน์)

มหาวิทยาลัยมีบทบาทสำคัญในการผลิตกำลังคนซึ่งเป็นอนาคตของชาติ ควรมีการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดี เช่น พัฒนาหลักสูตรการสอน พัฒนาครูอาจารย์ พัฒนาการให้บริการทางวิชาการ พัฒนาการผลิตกำลังคนให้มีคุณภาพและปริมาณตามความต้องการของตลาดแรงงานและวิชาชีพ แต่ปัญหาวนนี้คือ การกำหนดด้านหลักสูตรมีความไม่สอดคล้องกับความ

ต้องการกำลังคนของพื้นที่ มีปัญหาด้านคุณภาพของบุคลากรและการสอน ขาดการพัฒนางานวิจัยและพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษาที่นำไปใช้ประโยชน์ได้ รวมไปถึงมหาวิทยาลัยในระบบกับมหาวิทยาลัยอยู่นอกระบบ ซึ่งการบริหารจัดการจะไม่เท่ากันทั้งในส่วนของครูอาจารย์ ลูกจ้าง พนักงาน และผลตอบแทนก็ได้ไม่เท่ากัน แต่รัฐก็ยังต้องดูแลทุกอย่างทั้งหมด ถ้ามหาวิทยาลัย ออกนอกระบบแล้ว รัฐก็ไม่ควรต้องดูแลมากนัก เป็นบทบาทของมหาวิทยาลัย ที่ออกนอกระบบต้องบริหารจัดการ ดูแลองค์กร และพัฒนาให้คนเข้ามา เรียนรู้ให้ได้ ส่วนปัญหาอีกเรื่องหนึ่งคือการผลิตบัณฑิตที่ไม่ค่อยมีคุณภาพ มหาวิทยาลัยในระบบและออกนอกระบบมีการผลิตบัณฑิตเหมือนกันหมด และผลิตเป็นจำนวนมาก บางแห่งถึงขนาดประชาสัมพันธ์ “จ่ายครบจบแน่” ซึ่งเป็นไปไม่ได้ที่จะมีคุณภาพ หากมองในมุมหนึ่งก็เป็นสิ่งดี ทำให้คนจบปริญญา แต่ถามต่อไปว่าผลิตจบมาแล้ว มีงานทำหรือไม่ และมากน้อยเพียงไร ขณะนี้มีตัวเลขถึงร้อยละ ๕๓ ของบัณฑิตที่ให้คำตอบว่าจบมาแล้วตกงาน ไม่มีงานทำ

ทางออกของปัญหาที่ควรดำเนินการ ทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ต้องร่วมกันปฏิรูปการอุดมศึกษาในด้านคุณภาพการผลิตกำลังคนของ ประเทศ กำหนดยุทธศาสตร์และแนวปฏิบัติ (Road Map) ที่นำไปสู่คุณภาพ ของคนให้ชัดเจน มหาวิทยาลัยในระบบและออกนอกระบบควรวางแผนการผลิต กำลังคนในแต่ละปี ตามปริมาณและสาขาความต้องการของตลาดแรงงาน มหาวิทยาลัยแต่ละแห่งควรมีอัตลักษณ์หรือมีความเข้มแข็งทางวิชาการ และวิชาชีพที่เป็นเรื่องเฉพาะ มิใช่เหมือนกันไปหมด การผลิตควรเน้นให้ มีงานทำ เรียนวิชาชีพที่จบมามีงานทำแน่นอน และควรมีการนำเทคโนโลยี ในวิชาชีพต่างๆ เข้ามาใช้ในการจัดการศึกษา

๔. ปัญหาความรุนแรงของพฤติกรรมการรับน้องของสถาบันการศึกษา

การจัดกิจกรรมรับน้องใหม่ของนักเรียนนักศึกษาทั้งในและนอกสถาบันการศึกษายังมีภาพสะท้อนถึงความรุนแรงและก่อให้เกิดอันตราย การทำร้ายร่างกาย การกระทำโหดโผน เกิดความเสียหายอันตรายต่อการบาดเจ็บ สูญเสีย เพื่อให้รุ่นน้องเกรงกลัวรุ่นพี่ หรือการบังคับให้รุ่นน้องทั้งชายและหญิง ตีมีสุราจนเมามาย หรือหัดเสพยาเสพติด ล้วนไม่เกิดประโยชน์และไม่สมควรกระทำ ห้ามกระทำโดยเด็ดขาด และหากมีเรื่องเกิดขึ้นมาจะต้องถูกลงโทษ **สิ่งที่ควรดำเนินการอย่างยิ่งของสถาบันการศึกษา** คือ การดูแลให้มีการรับน้องใหม่อยู่ในกรอบกติกาที่กำหนด ข้อสำคัญต้องไม่ก่อให้เกิดอันตราย ไม่โหดโผนหรือบีบบังคับรุ่นน้องให้เคารพยำเกรงรุ่นพี่ การให้รุ่นน้องเคารพรัก รุ่นพี่ ควรเป็นความรู้สึกที่เกิดจากความศรัทธาในการกระทำที่ดีงาม เป็นตัวอย่างที่ดีงามแก่รุ่นน้อง และทำให้รุ่นน้องเกิดความรักความอบอุ่น ที่ได้ก้าวเข้ามาเรียนรู้ในสถาบันการศึกษา

๕. ปัญหาขาดการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมเพื่อพัฒนาระบบการศึกษา

“ต้องผลิตนักวิทยาศาสตร์ให้ได้มากๆ ได้ผลิตงานวิจัยและพัฒนานวัตกรรม โลกนี้เจริญด้วยวิทยาศาสตร์ วิจัยนวัตกรรมต่างๆ”

สำนักโฆษก สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี. ๒๕๕๗. รายการคืนความสุขให้คนในชาติ วันที่ ๑๙ ธ.ค. ๒๕๕๗. (ออนไลน์)

การวิจัยและพัฒนานวัตกรรมเป็นฐานของการพัฒนาประเทศ และนำไปสู่การสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของคนในชาติ เด็กเยาวชนไทย และคนไทยมีความรู้ความสามารถไม่แพ้ชาวต่างชาติ เห็นได้จากผลงานที่นำ

ชื่อเสียงมาสู่ประเทศไทย ทีมเยาวชนไทยได้รับรางวัลเหรียญบรูน่นักวิจัยระดับโลก ในงานประกวดสิ่งประดิษฐ์นานาชาติ จาก ๒ ผลงาน คือ “เตาประหยัดพลังงาน” และ “กระดืบไฟฟ้า” เป็นผลงานจากความคิดของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ที่ตอบโจทย์การประหยัดพลังงานในชุมชนของเรา ที่สำคัญได้นำวิถีชีวิตใกล้ตัวมาพัฒนา ต่อยอด อันเป็นความน่าภาคภูมิใจ แต่เป็นเพียงตัวอย่างจำนวนน้อย ซึ่งที่ผ่านมาการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมของนักเรียนก็ยังไม่ได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนอย่างเพียงพอ ทั้งที่สิ่งเหล่านี้

มีความสำคัญ การลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมมีความจำเป็น แต่ปัจจุบันก็ยังขาดการลงทุนที่จะนำไปสู่การสร้างนวัตกรรมใหม่ๆ ให้กับประเทศไทยในการเพิ่มประสิทธิภาพ การพัฒนาระบบการศึกษา การผลิตสินค้าและบริการทางการศึกษา ถึงแม้ว่าจะมีหลายหน่วยงานเป็นแหล่งศึกษาวิจัย และพัฒนา เช่น สำนักงานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ

(สวทช.) สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) รวมถึงองค์กรวิจัยอิสระ เช่น สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI) สำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร (องค์กรมมหาชน) เป็นต้น แต่ขาดการบูรณาการร่วมกัน ทั้งในส่วน ของแผนงาน วัตถุประสงค์ การดำเนินงานวิจัยไปใช้ประโยชน์อย่างเต็มที่ และการบริหารกองทุนต่างๆ ทั้งของภาครัฐและเอกชนเพื่อการวิจัย ซึ่งภาครัฐต้องเร่งผลักดันให้เกิดการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะ

อย่างยิ่งการร่วมมือกับภาคเอกชนวิจัยและพัฒนาเพื่อต่อยอดและสร้างมูลค่าเพิ่มของนวัตกรรมให้สามารถแข่งขันได้กับหลายๆ ประเทศ

ทางออกของปัญหาที่ควรดำเนินการ คือ ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาต่อยอดให้เกิดนวัตกรรมใหม่ๆ ในทุกระดับการศึกษา มีการลงทุนการวิจัยและสร้างแรงจูงใจให้เด็กไทยอยากเป็นนักวิทยาศาสตร์ ผลิตนักวิทยาศาสตร์เก่งๆ ให้ได้มาก ตลอดจนพัฒนานักเรียนให้มีความสามารถในการสร้างนวัตกรรม สามารถสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ๆ ประยุกต์ใช้สิ่งที่ได้เรียนรู้มาให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาประเทศ โดยหน่วยงานทางการศึกษาทั้งรัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมควรร่วมกันกำหนดกรอบวิจัยให้ตรงตามความต้องการในการนำไปใช้พัฒนาการศึกษา อาจมีการสนับสนุนทุนวิจัยที่ตรงตามความต้องการจำเป็นและมีผลสัมฤทธิ์ต่อประเทศอย่างแท้จริง นอกจากนี้ สถาบันการศึกษาทุกระดับสถาบันวิจัยที่มีอยู่ทั่วทุกภูมิภาคควรร่วมมือกับชุมชนท้องถิ่นและภาคเอกชนในพื้นที่ทำการวิจัยและพัฒนาสินค้าท้องถิ่นทั้งในส่วนของภาคการเกษตรและอุตสาหกรรม เพื่อรองรับความต้องการของผู้บริโภคทั้งในประเทศและต่างประเทศ ซึ่งจะช่วยให้เศรษฐกิจในภูมิภาคเจริญเติบโตได้อย่างยั่งยืน บุคลากรของภาครัฐ ไม่ว่าจะเป็นอาจารย์ในมหาวิทยาลัย หรือนักวิจัยในสถาบันวิจัยของภาครัฐสามารถทำวิจัยร่วมกับภาคเอกชน ภายใต้โครงการสนับสนุนบุคลากรวิจัยภาครัฐทำงานร่วมกับภาคเอกชนเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในภาคเอกชน หรือโครงการ Talent Mobility (TM) เพื่อให้เกิดการเคลื่อนย้ายบุคลากรวิจัยที่มีอยู่จำนวนมากในภาครัฐไปทำงานในภาคเอกชน โดยมุ่งหวังว่าจะสามารถเพิ่มงานวิจัยและวิชาการในภาคเอกชน ส่งเสริมให้เกิดองค์ความรู้ เทคโนโลยี และนวัตกรรมใหม่ๆ เชิงพาณิชย์ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถการแข่งขันของ

ภาคเอกชนไทย ทั้งภายในประเทศและตลาดโลกเพื่อนำประเทศให้หลุดพ้นจากประเทศที่ติดกับดักรายได้ปานกลาง (Middle income trap) ที่สำคัญคือ ต้องใช้ประโยชน์จากวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรมให้มากขึ้น และมีการทำงานร่วมกันทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาสังคม

ประเด็นหก : เตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

“สิ่งที่เราต้องรีบปรับตัวให้ทันต่อการก้าวเข้าสู่การเป็นประชาคมอาเซียน ในปี ๒๕๕๘ คือ การสร้างความเข้มแข็งอย่างยั่งยืน การเตรียมความพร้อมของทรัพยากรมนุษย์ ทั้งความรู้ การศึกษา ความชำนาญในการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพด้านต่างๆ และภาษา เพื่อรองรับการพัฒนา การค้า การลงทุน ซึ่งจะเกิดขึ้นอย่างกว้างขวาง มีการแข่งขันกันมากขึ้น รวมทั้งทันต่อการพัฒนาของประเทศเพื่อนบ้าน ภูมิภาคอาเซียน และประชาคมโลกที่มีวิวัฒนาการอย่างรวดเร็ว”

สำนักโฆษก สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี. ๒๕๕๗. รายการคืนความสุขให้คนในชาติ วันที่ ๒๑ พ.ย. ๒๕๕๗. (ออนไลน์)

คำพูดตอนหนึ่งของนายกรัฐมนตรีนี สะท้อนความสำคัญของการเตรียมความพร้อมของทรัพยากรมนุษย์เพื่อก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ซึ่งหลายประเทศมีการดำเนินการไปได้มาก แต่ประเทศไทยยังประสบปัญหาด้านความพร้อมของกำลังคนเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปลายปี ๒๕๕๘

จำเป็นต้องปรับตัวและสร้างความเข้มแข็งอย่างยั่งยืน เตรียมความพร้อมของทรัพยากรมนุษย์ทั้งความรู้ การศึกษา ความชำนาญในการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพด้านต่างๆ และภาษา เป็นกำลังคนที่มีคุณภาพและคุณธรรม เพื่อรองรับการแข่งขันอย่างกว้างขวางในด้านต่างๆ ปรากฏว่าประเทศอื่น ๆ มีการออกใบรับรองการทำงานในแต่ละสาขาอาชีพให้สามารถไปทำงานตามประเทศต่างๆ ในอาเซียนแล้ว แต่ประเทศไทยยังมีเพียง ๘ อาชีพที่หน่วยงานออกใบรับรองให้ ส่วนอีกหลายๆ อาชีพยังไม่มีออกให้เลย ถ้าหากใบรับรองการทำงานของเรายังไม่เรียบร้อย กฎหมายใหม่ยังไม่พร้อมในการสร้างกฎกติกาเพื่อเตรียมความพร้อมรับการเคลื่อนย้ายแรงงาน แต่แรงงานต่างชาติที่ได้ใบรับรองก็จะไหลเข้ามาสู่ประเทศไทย เข้ามาทำงาน ขณะที่แรงงานของเราที่ยังรับรองไม่ได้ ก็ไปทำงานที่อื่นไม่ได้ งานสำหรับแรงงานของเราก็จะลดลง โดยนายกรัฐมนตรีได้สะท้อนถึงแรงงานไทยว่า

“สำหรับแรงงาน ผมว่าคงจะต้องพัฒนาในเรื่องภาษาด้วย ทุกประเทศที่มาลงทุนในประเทศไทย ชื่นชมแรงงานของไทยว่าเข้มแข็ง มีฝีมือ แต่มีอย่างเดียวที่เขาต้องการให้แก้ไขมากที่สุดคือเรื่องภาษา เพราะว่าพูดภาษากันไม่รู้เรื่อง ภาษาอังกฤษสำคัญ แล้วก็จะได้พัฒนาตัวเองไปสู่ในระดับบริหารได้ด้วย ขอให้เร่งพัฒนา เพื่อรองรับ AEC ในปีหน้านี้ด้วย”

สำนักโฆษก สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี. ๒๕๕๗. รายการคืนความสุขให้คนในชาติ วันที่ ๓๑ ต.ค. ๒๕๕๗. (ออนไลน์)

สิ่งที่ต้องดำเนินการอย่างเร่งด่วน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องรีบดำเนินการ โดยเร็วเกี่ยวกับใบรับรองการทำงาน ซึ่งเป็นกฎหมายและกติกาของ อาเซียนที่มีประโยชน์ต่อแรงงานรวมถึงนายจ้าง รวมทั้งในกระบวนการต่างๆ เพื่อยืนยันว่าแรงงานไทยมีฝีมือจริง มีความรู้ความสามารถทำงานได้ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ เช่น การเพิ่มคุณสมบัติแรงงานไทย การพัฒนา แรงงานในการใช้เทคโนโลยีต่างๆ รวมถึงการใช้ภาษาอังกฤษ เพราะสิ่งที่ แรงงานไทยต้องได้รับการพัฒนามากที่สุด คือ การพูดภาษาอังกฤษ สถานศึกษาทุกแห่งต้องเร่งให้ความร่วมมือด้านภาษาอังกฤษ โดยเฉพาะ อย่างยิ่งสายอาชีวะ การผลิตสายอาชีพช่างต่างๆ ต้องสามารถพูดภาษาอังกฤษ ที่เป็นภาษากลางได้ ไม่เช่นนั้นจะไม่สามารถก้าวสู่การเป็นแรงงานชั้นสูง ระดับหัวหน้าได้ ส่วนของมหาวิทยาลัยราชภัฏต่างๆ ก็ควรเน้นในเรื่อง ของภาษาอังกฤษ ภาษาเพื่อนบ้าน หรือต่อยอดจากผู้จบการศึกษาให้ สามารถก้าวไปทำงานในฝ่ายบริหารได้ ประการสำคัญควรส่งเสริมสนับสนุน ให้ประชาชนเรียนรู้ถึงภาษา ขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรม ของประเทศเพื่อนบ้านด้วย ต้องเดินหน้าสร้างการเรียนรู้ภาษาไทย ภาษาต่างประเทศ และภาษาเพื่อนบ้านในอาเซียนให้มากขึ้น

การดำเนินงานที่สำคัญอีกประการหนึ่ง ต้องพัฒนาประเทศให้เป็น ศูนย์กลางของอาเซียน เตรียมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน โดยเดินหน้าเรื่อง การจดทะเบียน การเตรียมแรงงาน การเพิ่มพูนความรู้ให้กับผู้ที่ยังไม่มี งานทำ เพื่อรองรับการขาดแคลนแรงงานตามโรงงานที่เกิดจากนโยบาย การส่งเสริมการลงทุน หายุทธวิธีทุกทางที่ทำให้คนไทยสามารถเข้าสู่ กระบวนการเรียนรู้เทคโนโลยีเพื่อสามารถเป็นหัวหน้างาน ซึ่งต้องเชื่อมโยง การจัดการศึกษากับการส่งเสริมอาชีพให้ตรงกับความต้องการของท้องถิ่น

และประเทศ อาจจัดทำเป็นหลักสูตรระยะสั้นที่โรงงาน หรือเอกชน หรือ
กระทรวงแรงงานสามารถดำเนินการเองได้ และจัดทำทะเบียนผู้จบหลักสูตร
ที่มีฝีมือ พร้อมเป็นตัวป้อนให้กับหลายๆ บริษัทที่มาลงทุนในประเทศ

ประเด็นเจ็ด : ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ในการจัดการศึกษาและส่งเสริมการเรียนรู้ ตลอดชีวิต

“ผมขอให้นำหลักการเดิมที่ได้ทรงพระราชทานไว้แล้ว
คือ “บวร” บ้าน วัด โรงเรียน มาเพิ่มเติมบทบาทและให้มี
ส่วนร่วม “วัดให้เป็นพิพิธภัณฑ์” ที่มีชีวิต ให้เด็กๆ ได้เรียนรู้
ทั้งด้านศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม และเรื่องประวัติศาสตร์
ต่างๆ ทุกที่มา ทุกวัด ทุกพื้นที่แตกต่างกันทั้งสิ้น ให้ได้รับ
การสอนเรื่องมารยาท คุณธรรม วัฒนธรรม ผมเห็นว่าเรื่อง
เหล่านี้เป็นเรื่องสำคัญในการที่จะสร้างภูมิคุ้มกันให้กับสังคม
โดยเป็นการลงทุนที่น้อยที่สุด”

สำนักโฆษก สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี. ๒๕๕๗. รายการคืนความสุข ให้คนในชาติ
วันที่ ๑๐ ต.ค. ๒๕๕๗. (ออนไลน์)

จากคำพูดบางตอนของนายกรัฐมนตรี สะท้อนสภาพปัญหาการศึกษา
และสิ่งที่ควรดำเนินการดังนี้

๑. ปัญหาขาดการสร้างพลังเครือข่ายทางสังคมให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

การศึกษาเพื่อสร้างคนต้องอาศัยพลังเครือข่ายทุกภาคส่วนของสังคม ทุกฝ่ายต้องหันมาให้ความสนใจกับการพัฒนาการศึกษาของเด็กและเยาวชน เพราะคืออนาคตของชาติ ทว่าปัจจุบันการส่งเสริมให้ภาคส่วนของสังคมเกิดการรวมตัวเป็นเครือข่ายและมีส่วนรับผิดชอบด้านการศึกษายังมีอยู่น้อยมาก ต้องหายุทธศาสตร์ในการส่งเสริม สนับสนุน และร่วมมือกันสร้างพลังเครือข่ายทางสังคมเพื่อดำเนินการพัฒนาการศึกษาอย่างจริงจัง ตัวอย่างหนึ่ง โดยความร่วมมืออย่างกลมกลืนกัน ๔ ฝ่าย คือ สถานศึกษา ชุมชน สื่อมวลชน และผู้ใหญ่ใจดีที่มีวิสัยทัศน์ ดำเนินโครงการรากแก้ว เป็นโครงการที่ดี มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมศักยภาพและปลูกฝังจิตอาสาและความรับผิดชอบต่อสังคมให้กับนิสิตนักศึกษา และโครงการร่วมพัฒนาระดับคุณภาพชีวิตและมาตรฐานการครองชีพของชุมชนและผู้ด้อยโอกาส ให้ดีขึ้นอย่างยั่งยืน เป็นต้น

สถาบันอุดมศึกษาเป็นแหล่งรวมผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้มีภูมิปัญญาในด้านต่างๆ และทรัพยากรทางการศึกษา สามารถเป็นหลักในการรวมพลังความรู้ความเชี่ยวชาญ และพลังปัญญาของคณาจารย์

และนักศึกษาเพื่อนำมาแก้ไขปัญหาสังคม ชุมชน และพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน มีศักยภาพในการร่วมกันสร้างแนวคิดดีๆ และใหม่ๆ ตามแนวทางการพัฒนาที่มีคนเป็นศูนย์กลาง

สำหรับหลายๆ ชุมชนในประเทศไทย มีปราชญ์ชุมชน ปราชญ์ชาวบ้าน ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นจำนวนมาก แต่การศึกษาไม่ค่อยได้นำเข้ามา มีบทบาทในการจัดการศึกษามากนัก ความจริงแล้วปราชญ์ชุมชนเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ และมีทักษะชำนาญการ ซึ่งควรนำมาถ่ายทอดสู่คนรุ่นหลัง มิให้สูญหายไป ทุกสถาบันการศึกษาควรนำปราชญ์ชุมชนที่ได้รับ ความเชื่อถือและการยอมรับจากประชาชน มาสร้างคุณค่าเพิ่มขึ้น มาขึ้นทะเบียนให้สังคมได้รับรู้รับทราบ หากสร้างความร่วมมือกับปราชญ์ชุมชน สร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดี และนำเข้ามามีส่วนร่วมให้การศึกษา การเรียนรู้ และถ่ายทอดความรู้และทักษะ จะทำให้เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้ สังคมแห่งความรู้ คนก็จะคิดดี ทำเป็น สิ่งดีงามจะยังคงอยู่ในสังคมไทย อันเป็นการแก้ปัญหาสังคมอย่างยั่งยืน

การสร้างการมีส่วนร่วมทางการศึกษาต้องไม่ลืมน้อมวลชน ซึ่งจะเป็นพลังสังคมที่มีบทบาทสำคัญในการถ่ายทอดสิ่งดีๆ ไปสู่ประชาชนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่ดีและสร้างสรรค์ เช่น รายการสำคัญของโครงการรากแก้ว คือ รายการ “ปั้นฝัน เดอะบั้นตีด” ก็เป็นตัวอย่างหนึ่งในหลายตัวอย่าง เรียกว่า เป็นสื่อสร้างสรรค์ที่ทุกฝ่ายควรได้พิจารณาติดตาม นำไปประยุกต์ ต่อยอด เพื่อสร้างคนและสังคมของเราให้เข้มแข็ง

๒. ปัญหาแหล่งเรียนรู้ไม่ทันสมัยและไม่ได้ใช้ประโยชน์

ประเทศไทยมีแหล่งเรียนรู้มากมายที่ให้คนได้ศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง เช่น มีพิพิธภัณฑ์หลากหลายประเภทในชุมชน แต่มีข้อสังเกตว่าไม่ค่อยมีคนได้ใช้ประโยชน์ในการเรียนรู้ หรือถ้าใช้ก็มีจำนวนน้อยมาก ขาดแรงจูงใจต่อการเข้าไปศึกษาเรียนรู้ พิพิธภัณฑ์บางแห่งไม่ทันสมัย ต้องมีการปรับปรุงให้ทันสมัย เป็นพิพิธภัณฑ์ที่มีชีวิต (Living museum) และหาวิธีการต่างๆ

ที่จะจูงใจให้นักเรียน ประชาชนรู้สึกอยากเข้าไปเรียนรู้ และได้เรียนรู้อย่างสนุก แหล่งเรียนรู้ आजนำเสนอสิ่งต่างๆ ผ่านสื่อมัลติมีเดียทันสมัย มีการเคลื่อนไหว ไม่น่าเบื่อ อาจเป็นการ์ตูน และสามารถสร้างความเข้าใจในเนื้อหาได้อย่างลึกซึ้ง ถ้าสามารถสร้างวิสัยทัศน์และจินตนาการให้แก่เด็กได้ก็ยิ่งดี สิ่งเหล่านี้เป็นประโยชน์ที่เด็กได้รับนอกจากการเรียนการสอนในห้องเรียน ทั้งยังนำมาเชื่อมโยงกับสิ่งที่เรียนรู้ในห้องเรียนได้ มิเช่นนั้นเด็กก็จะเรียนแต่วิชาการไปสอบ สอบเสร็จก็ลืม

การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษาควรมุ่งเน้นส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีการจัดกระบวนการเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียน ศึกษา

เรียนรู้ผ่านแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ซึ่งควรหาแนวทางและมาตรการส่งเสริมให้ภาครัฐและเอกชนร่วมมือกันพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่ดีมีคุณภาพ โดยอาจนำหลักการเดิมที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้ทรงพระราชทานไว้แล้วมาเพิ่มเติม คือ “บวร” เป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับเด็ก และเพิ่มบทบาทของวัด “ให้วัดเป็นพิพิธภัณฑ์” ที่เด็กได้เรียนรู้ทั้งด้านศิลปกรรม คุณธรรม จริยธรรม มารยาท วัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ต่างๆ นับเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันให้กับคนและสังคมโดยเป็นการลงทุนน้อยที่สุดและเริ่มลงมือดำเนินการได้ทันที หลายหน่วยงานได้ดำเนินงานโครงการพัฒนาคนที่มีคุณภาพ “มีความรู้ คู่คุณธรรม” เช่น โครงการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้การศึกษานอกระบบในวัดแบบไม่เป็นทางการ โดยเชื่อมโยงระหว่างบ้าน วัด โรงเรียน เข้าด้วยกัน โครงการหมู่บ้านรักษาศิล ชาวประชาเป็นสุขของกระทรวง

วัฒนธรรม โครงการสร้างคนดีสู่สังคม: ค่ายคุณธรรมสำหรับเยาวชน โครงการ ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ โครงการพัฒนาชุมชนคุณธรรม ด้วยพลังบวร เป็นต้น

๓. ปัญหาความร่วมมือของภาคส่วนของสังคมในการจัดการศึกษา เพื่อลดความรุนแรงในสังคม

“ประชาธิปไตยไทยนั้น ถ้าสอนให้คนรู้จักแต่เพียงสิทธิ เสรีภาพ ไม่คำนึงถึงหน้าที่ ไม่รู้จักผลประโยชน์แห่งชาติว่าอยู่ที่ไหน สังคมก็ยังคงมีความรุนแรงแบบนี้อยู่ต่อไป ผมต้องการใช้คำว่า พวกเราทุกคน ถ้าเป็นแบบนี้ ก็ไม่เห็นแสงสว่างที่ปลายอุโมงค์ สำหรับประเทศไทย ระบบการสอน การเรียนรู้ การให้แนวคิด ในสังคมปัจจุบัน อยากให้ทุกส่วนที่เกี่ยวข้องลองปรับเล็กน้อย อย่างสอนให้เสรีมากนัก คำว่าเสรีต้องมีขีดจำกัด อยู่ภายใต้ กรอบกฎหมาย ไม่ทำให้คนอื่นเดือดร้อน ต้องรู้จักหน้าที่ ต้องรู้จัก การให้เกียรติบุคคลอื่นบ้าง ไม่สอนให้คนไม่เคารพกฎหมาย”

สำนักโฆษก สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี. ๒๕๕๗. รายการคืนความสุขให้คนในชาติ วันที่ ๓๑ ต.ค. ๒๕๕๗. (ออนไลน์)

คำพูดบางตอนของนายกรัฐมนตรีบ่งบอกถึงปัจจุบันที่คนยังมีความขัดแย้งในแนวคิดเกี่ยวกับสิทธิ เสรีภาพและประชาธิปไตย ส่งผลตามมา คือเกิดปัญหาความขัดแย้งและความรุนแรงในสังคม คนรู้จักแต่เพียงสิทธิ เสรีภาพหรือประชาธิปไตยแบบไร้ขีดจำกัด โดยไม่คำนึงถึงหน้าที่ ไม่รู้จัก คำนึงถึงผลประโยชน์ของประเทศชาติ ตรงนี้ทุกภาคส่วนของสังคมต้อง

ร่วมมือกันจัดการศึกษาและการเรียนรู้แก่คนในสังคมให้ถูกต้อง ระบบการเรียนการสอนต้องให้แนวคิดและความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับสิทธิของตนเองและผู้อื่น เสรีภาพที่มีขอบเขตภายใต้กฎหมาย และต้องเคารพกฎหมายข้อบังคับ มีสติ คิดและเชื่อบนพื้นฐานข้อเท็จจริงของการเป็นประชาธิปไตยที่เหมาะสมกับคนไทย ตลอดจนรู้จักหน้าที่พลเมือง รู้จักให้เกียรติบุคคลอื่น รวมทั้งทุกคนต้องปรับตัวเพื่อให้อยู่ร่วมกันได้อย่างสันติ ประเทศชาติจึงจะเดินหน้าพัฒนาไปได้

ประเด็นแปด : ส่งเสริมระบบธรรมาภิบาลในวงการการศึกษา

“**ทำอย่างไรในการปฏิรูปการศึกษานั้น ต้องระวังการบริหารจัดการให้มีความรอบคอบ มีธรรมาภิบาล ในการวางแผนต้องยึดหลักการวางรากฐานของอนาคตเยาวชนของเรา คนของเราในอนาคต อย่าไปทำอะไรฉาบฉวย คำนึงถึงความยั่งยืน ลดความขัดแย้ง อย่าเอาประเทศไปเสี่ยงภัย**”

สำนักโฆษก สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี. ๒๕๕๗. รายการคืนความสุขให้คนในชาติ วันที่ ๖ ธ.ค. ๒๕๕๗. (ออนไลน์)

ปัจจุบันพบปัญหาความไม่โปร่งใสในระบบการศึกษา ตัวอย่างเล็กๆ เช่น การรับจ้างทำงานวิจัยเพื่อนำมาประเมินผลความก้าวหน้าในหน้าที่การรับจ้างทำการบ้านและติวข้อสอบเด็กเล็กในเว็บไซต์ การจัดหานมของโรงเรียนที่ไม่ได้คุณภาพมาตรฐานส่งผลกระทบต่อสุขภาพของเด็ก การจัดซื้อจัดจ้างที่มีการทุจริตและได้ผลประโยชน์ เป็นต้น ระบบการบริหาร

จัดการการศึกษายังขาดกลไกควบคุม และป้องกันการทุจริตคอร์รัปชัน ซึ่งมีการแพร่กระจายกันไปในวงกว้างและ ซึมซับกลายเป็นแนวคิดที่มองเห็นเป็นเรื่องปกติ การศึกษาในปัจจุบันได้ให้ความสำคัญกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันในสังคมไทย โดยมีการจัดการศึกษาแบบสอดแทรกไปในวิชาต่างๆ มีการจัดกิจกรรมต่างๆ และที่สำคัญมีการบรรจุเข้าไว้ในหลักสูตร

ปลูกฝังเรื่องการป้องกันและปราบปรามทุจริตคอร์รัปชันตั้งแต่ยังเด็กๆ ตัวอย่างการจัดการศึกษา เช่น โครงการโรงเรียนสีขาว การจัดทำหลักสูตร “โตไปไม่โกง” ซึ่งดำเนินการภายใต้หลักความดี ๕ ประการ ที่จะช่วยสร้างคนสร้างสังคม สร้างชาติให้ต่อต้านการทุจริต คือ (๑) ความซื่อสัตย์สุจริต หมายถึงการยึดมั่นในความสัตย์จริงและสิ่งที่ถูกต้องดีงาม รู้จักแยกแยะ ถูกผิด ดีไม่ดี ปฏิบัติต่อตนเองและผู้อื่นโดยชอบ ไม่คดโกง (๒) การมีจิตสาธารณะ หมายถึงการมีจิตสำนึกเพื่อส่วนรวม ตระหนักรู้ และคำนึงถึงสังคมส่วนรวม (๓) ความรับผิดชอบต่อการกระทำทุกอย่างของตนเอง ต้องไม่ให้เกิดผลเสียหายต่อส่วนรวม พร้อมทั้งจะเสียสละประโยชน์ส่วนตน (๔) รักษาและยึดผลประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก และ (๕) รู้จักและเคารพสิทธิและหน้าที่ของตนเองและผู้อื่น

แหล่งอ้างอิงข้อมูลและภาพ: สำนักโฆษก สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

<http://www.thaigov.go.th>

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา :

ดร.กมล รอดคล้าย

เลขาธิการสภาการศึกษา

ดร.วัฒนาพร ระงับทุกข์

รองเลขาธิการสภาการศึกษา

ดร.สมศักดิ์ ตลประสิทธิ์

ผู้ช่วยเลขาธิการสภาการศึกษา

นายวีระ พลอยครบุรี

ผู้อำนวยการสำนักวิจัยและพัฒนาการศึกษา

วิเคราะห์ สังเคราะห์ และเรียบเรียงเนื้อหา :

นางสาวอุษา ชูชาติ

นักวิชาการศึกษาคำนาฏการพิเศษ

นางสาวลัดดา อินทร์พิมพ์

นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ

ตรวจสอบเนื้อหา ออกแบบ และจัดทำรูปเล่ม :

นางสาวจรรยาภรณ์ โชคชัยฐานันท์

นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ

คณะผู้ดำเนินการ :

นางสาวอุษา ชูชาติ

นักวิชาการศึกษาคำนาฏการพิเศษ

นางสาวจิรศรี อนวัชกุล

นักวิชาการศึกษาคำนาฏการพิเศษ

นางปัทมา คำภาศรี

นักวิชาการศึกษาคำนาฏการ

นายอรรถพล ไชยนุรักษ์

นักวิชาการศึกษาคำนาฏการ

นางสาวจรรยาภรณ์ โชคชัยฐานันท์

นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ

นางสาวสุธิดา ผาพรม

นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ

นางสาวลัดดา อินทร์พิมพ์

นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ